

ВІЙСЬКО УКРАЇНИ

№ 3
(150)
2013

**МАМА У
ПОГОНАХ**

36 стор.

**БРИТАНСЬКИЙ
ШЛЯХ
ЗБРОЙНИХ СИЛ**

20 стор.

24 стор.

**СОЛІСТКА
АНСАМБЛЮ
ПІСНІ І ТАНЦЮ
ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ**

**ЗЛАТА
ОГНЄВІЧ:
«Я ЩАСЛИВА,
ЩО МОЖУ
СПІВАТИ...»**

1 стор.

**«САГАЙДАЧНИЙ»
ПОЛЮВАТИМЕ НА ПІРАТІВ**

ФОТОКОНКУРС

«СМІЄМОСЯ З ВІЙСЬКОМ»

64 стор.

*Я тобі погляну в очі,
Наберу з очей весни.
Я тобі любов наврочу,
Що прийшла до мене в сни...*

**Олександр та
Богдана Даниленки –
10 років разом
у сім'ї та на службі!
Фото Олександра Бірченка**

«САГАЙДАЧНИЙ» ПОЛЮВАТИМЕ НА ПІРАТІВ

Флагман українських ВМС фрегат «Гетьман Сагайдачний» цієї осені піде боронити Аденську затоку від корсарів. Таке рішення прийняв уряд на прохання Організації Об'єднаних Націй.

Підготовка до операції й участь у ній обійдуться держбюджету майже у 90 мільйонів гривень. І протягом півроку на палубі «Гетьмана Сагайдачного» чоловічу роботу виконуватиме група спецпризначення за підтримки бойового гелікоптера. Це дозволить підвищити безпеку не лише українських моряків, а й членів команд інших кораблів.

Міністр оборони України Павло Лебедєв та
Генеральний секретар Північноатлантичного альянсу
Андерс Фог Расмуссен, Брюссель

Напередодні Дня захисника Вітчизни Міністр оборони України Павло Лебедев побував з офіційним візитом у Брюсселі, де взяв участь у засіданнях Комісії Україна-НАТО та Ради НАТО на рівні міністрів оборони.

Підсумком зустрічей стали домовленості, що у листопаді флагман Військово-Морських Сил України «Гетьман Сагайдачний» із палубним вертольотом та групою спецпризначення братимуть участь в операції «Океанський щит» з протидії піратству у північно-західній частині Індійського океану.

Під час підписання угоди про участь України в широкомасштаб-

МЗС України та Посольства України в Нігерії. Адже, як свідчить досвід, визволення заручників із піратського полону, процедура перемовин і викупу тривають почасти більше місяця.

Загальні ж збитки, нанесені українській економіці, наприклад, захопленням суховантажу «Фаїна», який мав доправити до Кенії танки Т-72, гранатомети, зенітні комплекси та стрілецьку зброю, замовлену тамтешнім урядом в українських зброярів, сягнули кількох мільйонів доларів США. Три з половиною мільйони держава віддала як викуп за команду, членами якої були й українці, за сам транспорт і вантаж. Аби арсенал не пот-

міжнародні норми ще з 60-х років минулого століття. Вирішити проблему піратства Сомалі власними силами не може. Адже після падіння диктаторського режиму Сіада Барре держави, як такої не існує. Аналітики пояснюють швидке зростання піратства війною у країні: більше мільйона людей утратили притулок і більш як третина населення потребує гуманітарної продовольчої допомоги, аби вижити.

ній операції НАТО Генеральний секретар Північноатлантичного альянсу Андерс Фог Расмуссен назвав Україну значущим партнером, котрий робить цінний внесок у підтримання безпеки у світі. Як уточнили у Місії України при НАТО, ця угода формально затвердила статус України як першої країни-партнера, що бере участь в операції по боротьбі з піратством «Океанський щит», та єдиної країни-партнера Альянсу, яка бере участь у всіх його операціях.

Нагадаємо, кілька тижнів тому біля берегів Нігерії пірати захопили трьох українців, росіянина і двох громадян Індії. Ще раніше неподалік берегів цієї африканської країни пірати також викрали українського моряка. Справа з порятунку наших співвітчизників перебувала на особливому контролі

рапів до рук піратів, поблизу «Фаїни» патрулював американський есмінець, команда якого спочатку перешкоджала розбійникам розвантажити судно, а по завершенню переговорів із корсарами передала нашим морякам воду, харчі і медикаменти та супроводила до порту призначення. Напередодні зближення есмінця із суховантажем «Фаїна» пірати аж вісім разів зменшували суму викупу – із 35 до 5 мільйонів доларів США. За словами представника Східноафриканської морської програми підтримки судноплавства Ендрю Мвангури, пірати злякалися, що екіпаж «Фаїни» отримав потужну політичну і силову підтримку не лише своєї країни, а й Росії та США.

Сомалійські пірати становлять головну загрозу світовому судноплавству. Вони порушують його

Неспокійна ситуація, природно, поширилася і на морські судноплавні шляхи, які проходять поруч із країною. Жителі Сомалі вважають, що піратство почалося у відповідь на незаконний вилов риби і, вірогідно, скидання токсичних відходів західними судами поблизу узбережжя країни.

Що ж стосується Нігерії, то мотиви поширення піратства практично ті ж, що й у Сомалі. Втім нігерійські корсари мають більший вплив на соціально-політичну ситуацію у країні, аніж місцеві органи поліції та армія. Маючи у своєму розпорядженні найсучасніші технології зв'язку, озброєння і швидкохідні катери, темношкірі пірати грабують практично кожне середньотонажне судно, багато важких суховантажів разом з екіпажами захоплюють у полон.

«Загалом, пірати лише за рік у середньому атакують майже сотню суден, проте повністю захопити їх удається менше чверті», — зазначив у своїй щорічній доповіді голо- ва Міжнародного морського центру з повідомлень про піратство Новел Чонг.

Варто зауважити, що участь у миротворчих операціях НАТО є пріоритетом для України. Також співпраця продовжуватиметься і в рамках інших існуючих проєктів, зокрема, професіоналізації Збройних Сил України, утилізації боєприпасів та легкої стрілецької зброї.

В українському МЗС запевняють, що співпраця України та НАТО протягом 15 років характеризується стабільністю. У закордонному відомстві зазначають, що участь України в різних місіях продемонструвала надійність і професіоналізм наших військових, зокрема, під час евакуації не лише українців, а й іноземних громадян з «гарячих точок» планети. Нині ж у західній частині Індійського океану в рамках операції «Океанський щит» дислокуються чотири бойові кораблі НАТО під загальним командуванням Туреччини. Очільники міністерств закордонних справ майже трьох десятків країн Євросоюзу у Брюсселі прийняли рішення продовжити військово-морську операцію «Атланта» до грудня 2014 року.

Отож протягом листопада-грудня й українські моряки забезпечу-

ватимуть збройну охорону всіх суден як мінімум у коридорі Схід – Захід: від південної частини Червоного моря до Шрі-Ланки. Зважаючи на те, що піратство стало, висловлюючись мовою політиків і стратегів, «геополітичною силою і змінило баланс соціалізації у регіоні Індійського океану», наші військові моряки перевіреними палубними гарматами покажуть корсарам, де «раки зимують». Якщо ж розбійники не почують крупнокаліберних «аргументів» з борту «Сагайдачного», то обов'язково матимуть «профілактичну бесіду» вже із українським спецпризначенням, бійці якого за підтримки палубного гелікоптера врешті-решт втлумачать темношкірим нападникам норми міжнародного морського права...

Віталій ЛУГОВСЬКИЙ

«Гетьман Сагайдачний» — фрегат проєкту 11351 (шифр «Нерей», Krivak-III class за класифікацією НАТО), багатопільовий корабель Військово-Морських Сил України. Бортовий номер U130. Флагман ВМС України.

Корабель був закладений 5 жовтня 1990 року як сторожовий корабель «Кіров» на елінгу СБЗ «Залив» в Керчі, за замовленням морських частин прикордонних військ КДБ СРСР. Був восьмим кораблем серії. Відмінністю від базового проєкту було оснащення корабля активними заспокоювачами хитавиці. Спущений на воду 29 березня 1992 року. В червні того ж року урядом України було прийняте рішення про добудову корабля для ВМС, формування яких щойно розпочалося. Кораблю було присвоєне ім'я «Гетьман Сагайдачний» на честь гетьмана реєстрового козацтва і Війська Запорозького Петра Конашевича-Сагайдачного.

Включений у бойовий склад ВМС України 2 квітня 1993 року. 4 липня 1993 року на флагмані Військово-Морських Сил України було урочисто піднято військово-морський прапор.

У 2008 році корабель упродовж трьох місяців брав участь в антитерористичній операції НАТО «Активні зусилля» в Середземному морі.

З 22 серпня і до 21 грудня 2012 року перебував у плановому ремонті в ПАТ «Севастопольський морський завод». Підприємство здійснило доковий ремонт корабля, поточний і підтримуючий ремонт ракетно-артилерійського озброєння, радіотехнічного озброєння, ремонт внутрішніх приміщень судна.

Тоннаж: нормальний — 3274 т, повний — 3642 т

Довжина — 122,98 м

Ширина — 14,2 м

Осадка — 4,8 (габаритна 7,3) м

Силова установка 2 форсажні газові турбіни М7Н — 34000 к.с.

2 маршеві турбіни крейсерського ходу М62А — 12000 к.с.

та ЕЕУ 5 дизель-генераторів по 500 кВт

Швидкість повного ходу — 31,04 вузлів,

економічного ходу — 14,05 вузлів

Автономність плавання — 900 миль при 30 вузлах,

3500 миль при 14 вузлах

Автономність по запасам провіанту — 30 діб

Екіпаж — 193 (22 офіцери)

Озброєння:

2х1 100-мм АУ АК-100

2х4 533-мм торпедні апарати ЧТА-53-1135

(торпеди типу СЕТ65 або 53-65К)

2х12 213-мм реактивні бомбомети РБУ-6000

22 морські міни або глибинні бомби

1х2 ПУ ЗРК «Оса-МА2» ЗФ-122

2х6 30-мм АУ АК-630М

1 гелікоптер Ка-27ПЛ

Жінки — прикраса армії

Сьогодні у Збройних Силах України служать та працюють понад 47 тисяч жінок, серед яких майже третина — це жінки-військовослужбовці. Більше 1600 із них — офіцери, понад 4700 — сержанти та 9770 — солдати військової служби за контрактом. У вищих військових навчальних закладах навчається 370 дівчат. В українському війську нараховується понад 30 тисяч жінок-працівників ЗС України та держслужбовців.

Представниці прекрасної статі — в усіх видах і родах військ Збройних Сил України.

ДІВЧАТА-СОЛДАТИ

Служба жінок у військових формуваннях має давні традиції і не є сучасним феноменом. Згадаймо «Іліаду» Гомера, присвячену Троянській війні. Один з її героїв, легендарний Ахілл, «в подвигу третьому розбив амазонок мужеподібних».

Участь жінок у ратній праці підтверджують історичні документи: ще в IV столітті до н.е. відмічено наявність слабкої статі у військах таких давньогрецьких міст-держав, як Афіни і Спарта. Не забудемо і про знаменитих амазонок, про яких згадує історик Геродот (490-425 роки до н.е.). В європейських арміях уперше статус військовослужбовців жінки отримали у період «військової революції» 1560-1650 років. З ними укладався контракт, де чітко зазначалися їхні обов'язки і розмір грошового утримання.

Велика Британія

Батьківщиною фемінізованої армії є Англія. Саме тут у 1653 році з'явилися перші жіночі військові госпіталі, що складалися з дружин солдатів і були розраховані на 350 поранених. А в 1917-1919 роках у складі британських збройних сил уже були сформовані Жіночі королівські військово-повітряні сили, Королівський допоміжний корпус ВМФ і Жіночий легіон секції автотранспорту загальною чисельністю 100 тис. осіб.

Не відстає і сучасна армія. Не так давно дві англійки – Сусанна Мор і Мелісса Різей – уперше в історії британських ВМС стали командирами бойових кораблів. Але традиційний англійський консерватизм «стримує» кількість жінок у збройних силах на рівні 8% від загального числа військовослужбовців. У цій країні для них передбачені одноразові допомоги при вагітності, пологах і догляду за дитиною, сума яких у середньому складає близько 11 тис. фунтів стерлінгів.

США

Американці вважають, що вербувати на військову службу жінок навіть більш вигідно. У Пентагоні підраховували: якщо на вербування юнака потрібно від 670 до 3700 дол., то дівчата обходяться у кілька разів менше. Взагалі ж в армії США – більше 200 тис. жінок, які складають майже 14% особового складу, а військові звання генерала або адмірала мають близько 50 представниць прекрасної статі.

Німеччина

У Бундесвері армійську форму носять близько 4 тис. жінок. Конкурс на службу тут становить до

Жінки — найкращі воїни: вони ще від народження знають, як завойовувати чоловіків.

9 жінок на одне місце. Причому особливих пільг їм не пропонують. Життя представників обох статей у казармах Бундесверу суворо регламентоване. Вони сплять у різних приміщеннях, користуються роздільними душовими кабінами. Втім, закохуватися жінкам у своїх колег-чоловіків не забороняється і навпаки. Але проявити почуття один до одного вони можуть дозволити собі тільки у вільний час за межами військової частини. Секс і навіть поцілунки в казармі – грубе порушення дисципліни, здатне спричинити дострокове звільнення за так званими «компрометуючими обставинами». Таблетки проти запліднення жінки-військовослужбовці можуть отримати безкоштовно за рецептом гарнізонного лікаря. При базовому рівні зарплати військовослужбовця в 1200 євро жінці виділяється на обмундирування на 230 євро в рік більше, ніж чоловікові, так як на складах Бундесверу немає ні бікіні, ні бюстгальтерів – тільки стандартна нижня білизна захисного кольору. Від прикрас, наприклад сережок, під час бойового чергування або навчань доводиться відмовитися. В інший час носити їх не забороняється. Дозволяється підфарбовувати очі і губи. А ось на ланцюжки, кулони, кольє, браслети – табу. Вимоги до жіночої солдатської стрижки менш суворі, ніж до чоловічої: довге волосся допустиме, якщо при цьому захисний шолом сидить на голові нормально.

Франція

Починаючи з 1993 року, у військово-морських силах цієї країни уже створюються змішані екіпажі кораблів. Для французьких жінок у військовій сфері «закриті» лише деякі професії. Наприклад, їм не дозволяється проходити службу на атомних підводних човнах, обіймати посади молодших офіцерів у мобільних частинах жандармерії тощо. У французьких збройних силах близько 75% жінок вибрали в чоловіки військовослужбовців і в більшості випадків разом із ними проходять службу. Результати соціологічних досліджень показують, що 80% жінок-військовослужбовців ЗС Франції не відчують жодних труднощів у своєму приватному житті через умови проходження військової служби, позаяк мають нормований робочий день.

Приємно вражають і заходи соціальної допомоги для жінок у французькій армії, які включають:

збільшення кількості місць у дитячих садках і яслах, що належать Міністерству оборони; укладення угод із міністерствами освіти і соціальної солідарності про збільшення чисельності зарезервованих місць у цивільному секторі для дітей військовослужбовців; виплату часткової грошової компенсації витрат на послуги по догляду за дітьми з розрахунку до 3 євро в годину; збільшення виплат і безпроцентних позик для допомоги в продовженні навчання дітей при зміні місця служби військовослужбовця.

«Жіноче обличчя» української армії

У Збройних Силах України служить та працює понад 47 тис. жінок, з яких майже половина – це військовослужбовці. Серед них 9% – офіцери. У вищих військових навчальних закладах здобувають освіту до 400 дівчат. Зокрема, на льотно-авіаційному та інженерно-авіаційному факультетах, факультеті автоматизованих систем управління Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба навчається понад 80 дівчат курсантів. Найбільше представниць прекрасної статі – у з'єднаннях і частинах Сухопутних військ та Повітряних Сил ЗС України. Так, близько 30% з понад 2 тис. військовослужбовців, які щодня заступають на бойове чергування з протиповітряної оборони нашої держави – це жінки. За 20 років миротворчої діяльності України у складі національних миротворчих контингентів проходило службу близько 30 українок. На жаль, не обійшлося і без жертв. Під час знешкодження боєприпасів в Іраку загинула санінструктор Віра Петрик.

За останні роки в українській армії дещо змінився соціологічний портрет жіночих колективів. Раніше на військову службу приходили переважно дружини офіцерів і прапорщиків. Насамперед у віддалених гарнізонах, де важко знайти роботу. Нині жінок у військовій формі можна зустріти в частинах і установах навіть столичного гарнізону.

На жінок-військовослужбовців у повній мірі поширюється дія Закону України «Про соціальний захист військовослужбовців та членів їх

сімей». Вони мають право на відпустки по вагітності та пологах, по догляду за дитиною протягом 6 років, користуються всіма пільгами, передбаченими законодавством з питань соціального захисту жінок, охорони материнства і дитинства.

Кадрові, гуманітарні та медичні структури Збройних Сил України регулярно проводять дослідження, що стосуються «жіночого обличчя» армії. Щодо сімейного стану жінок-військовослужбовців, то незаміжніх – 20%, розлучених – трохи більше 20%, причому багато хто з них виховує дітей. Але близько 60% жінок є заміжніми. До речі, в родині, де мама носить погони, середній показник кількості дітей становить 1,5. Для порівняння, якщо військовослужбовцем є тато, то цей показник «падає» до 1,3.

Самі жінки охоче пояснюють, чому вони пов'язали своє життя з армією. Половина переконана, що вони є «повноцінними військовослужбовцями». Майже третина опитаних вважає, що вони – важлива складова частина армії. У більшості своїй жінки не погоджуються з тим, що їхні командири відводять їм другорядну, допоміжну роль. З нерівноправністю погоджуються лише 9%.

Чи легко жінці носити погони?

У згаданій нами «Іліаді» Гомер відобразив суспільну думку тих років з приводу сумісності понять «жінка» і «військова діяльність»: «Прямуй, люб'язна, в будинок, подбай своїми справами: тканням, пряжею, а війна мужів стурбувалася...». Але зараз стає зрозумілим, що «фемінізація» збройних сил різних країн світу – неминуча. Чітко простежуються тенденції до зростання кількості жінок, прийнятих на військову службу. У першу чергу, це відноситься до країн НАТО. У США ще в 1951 році був утворений спеціальний консультативний комітет із проблем жінок в армії.

У нашій країні питання «жінка та армія» в обмеженому вигляді отримало належне наукове опрацювання, аналіз та оцінку з медичних, соціальних та інших позицій. Так, до теперішнього часу ще не склалося досить чітке уявлення про військово-професійне призначення жінок і їх практичне засто-

ЦІКАВО ЗНАТИ

Платон відзначав, що присутність на полі бою жінок є засобом психологічної підтримки воїнів.

сування у різних видах ЗС та родах військ.

У відомчих офіційних документах (статутах, наказах, директивах тощо) практично відсутня регламентація вимог до умов і характерних особливостей військової праці жінок.

Залишаються відкритими також і деякі питання матеріально-побутового та медичного забезпечення жінок-військовослужбовців, надання їм соціальних гарантій в області материнства. На думку військових експертів, для жінок цієї професії необхідно додатково надавати окремі житлові приміщення, вносити зміни в існуючу систему медико-санітарного та речового забезпечення, що вимагає додаткових фінансових витрат, майже не передбачених військовим бюджетом.

Говорити, що в арміях інших країн світу вирішені всі проблеми військової служби жінок, також передчасно. Так, наприклад, за результатами опитування, проведеного співробітниками Інституту соціальних проблем Бундесверу, близько 75% чоловіків-військовослужбовців проти загальної служби з жінками. Більшість командирів підрозділів ланки «рота-батальйон» сухопутних військ прогнозують зниження рівня боєздатності частин і підрозділів, укомплектованих за змішаним принципом.

Тому керівництво Міністерства оборони ФРН доручило розробити спеціальні програми адаптації жінок-військовослужбовців до служби, а також пропозиції щодо зміни існуючих нормативних документів із соціально-побутових питань. Крім того, розпочато роботу з удосконалення програм підготовки командирів підрозділів, у складі яких служать жінки.

В арміях розвинених країн є реальністю прагнення створити у

військових підрозділах прийнятні умови для служби жінок. Для прикладу, на американському флоті жінки розміщуються в окремих каютах. Природно, що на службі і поза нею обидві статі щогодини стикаються. Ситуації, які виникають при цьому, можуть породжувати небажані конфлікти. Щоб уникнути цього, вживаються різні адміністративні заходи. Так, свого часу командувач Атлантичним флотом ВМС США віце-адмірал Генрі Джіффіна видав цілий меморандум, що являє собою певний кодекс поведінки корабельних команд, де є жінки. Зокрема, їх членам забороняється спати голими. У будь-якому випадку до «спального» комплексу одягу повинні входити труси і майка з короткими рукавами, щоб не провокувати один одного при випадковій нічній зустрічі. А таке може статися у разі тривоги або інших надзвичайних обставин. До речі, адмірал Джіффіна передбачив, що для дам ці дві речі їхнього нічного вбрання не повинні мати еротичних елементів, аби нікого не спокусити. Особливу ж увагу командувач звернув на користування туалетними приміщеннями. Для цього він наказав скласти почасовий розклад для їх роздільного відвідування або поділити гальюни перегородкою.

У США вже спущено на воду перший корабель, при створенні якого враховані специфічні потреби жінок, які входять у його команду. Це десантний корабель «Сан-Антоніо». У команді з 500 чоловік – майже 200 жінок. З урахуванням цього замість об'ємних кубриків, характерних для більшості кораблів американського флоту, тут передбачено житло з декількох відсіків, кожен з яких має 24 спальних місця. Відсіки для жінок обладнані відповідно. Під жіночий ріст пристосовані і ключові системи управління, електрообладнання, датчики, штурвали. Особливо значних змін зазнав такий важливий «об'єкт», як гальюн: для жінок поруч з унітазами встановили біде. На кораблі є 4 жіночі кімнати з вентиляційною системою підвищеної потужності, бо дами користуються більш пахучими речовинами. У цих помешканнях безліч дзеркал, поруч – жіноча перукарня. На кораблі є спеціальна пральня, машини якої при роботі не псу-

ють тонку нижню білизну «морських амазонок».

До речі, дбайливе ставлення до потреб жіночого персоналу військових кораблів не обмежується спеціальним обладнанням. Для них передбачені й особливі пільги. Так, звичайна щорічна відпустка для жінок у 2 рази довша, ніж у чоловіків (8 тижнів). А вагітні отримують 10-тижневу оплачувану відпустку. Їх категорично заборонено звільняти зі служби.

Цікаво, що канадські жінки, які перебувають на військовій службі, домоглися, щоб їм виділяли гроші на бюстгальтери, які, на їхню думку, теж є частиною уніформи. Активні дії військових у спідницях призвели до того, що армійське керівництво «капітулювало» і визнало нижню жіночу білизну необхідною частиною військового одягу за статутом. Зараз військовослужбовці жіночої статі щорічно отримують дотацію в розмірі 100 доларів. На цю суму вони зможуть придбати 4 бюстгальтери. При цьому жінкам дали чіткі рекомендації: ідеальний «армійський» ліфчик повинен бути темного, бажано чорного, кольору і простої форми, зі щільними широкими лямками. Вишукану білизну було затавровано як не належну і не відповідну

іміджу жінки, яка перебуває на військовій службі.

Серед таких «глобальних» проблем жіночого військового гардеробу окремо стоїть питання: чи є жінкам місце в бою? Адже військова служба завжди пов'язана з діяльністю в екстремальних умовах, для якої характерна наявність реальної загрози. Невипадково було здійснено аналіз психологічних характеристик особистості жінок-військовослужбовців, які брали участь у воєнному конфлікті. Встановлено, що перед відправкою в район бойових дій більшість жінок відчуває сильне емоційне збудження, близьке до афективного. Імовірно, даний період відрізняється найбільшою емоційною напруженістю в порівнянні з іншими.

Щодо психічного стану жінок у період ведення бойових дій, то у 83% відзначається перевищення показників над нормою.

Хоча, в цілому, аналіз психологічних характеристик особистості учасниць бойових дій свідчить: жінки нарівні з чоловіками можуть переносити вплив екстремальних факторів бойової обстановки. Однак необхідно визначити сферу і межі можливого використання праці жінок у таких умовах.

ЦІКАВО ЗНАТИ

Канадські жінки-військово-службовці домоглися, щоб їм виділяли гроші на бюстгальтери, які, на їхню думку, теж є частиною уніформи.

Незважаючи на те, що у багатьох країнах і досі триває дискусія стосовно військової служби та військово-професійного призначення представниць прекрасної статі у ЗС, доведено: жінка й армія – поняття сумісні. Особливо в Україні, історія якої зберігає безліч прикладів жіночої звитяги.

Пригадаймо лишень волинську княгиню Софію Ружинську, яка, очолюючи військовий загін у 6 тис. чоловік, приступом взяла замок князів Корецьких у місті Черемош.

Хтось, можливо, захоче посперечатися, мовляв, жінок не допускали на Січ. Так-то воно так. Але коли козаки поверталися додому, їм і на думку не спадало верховодити у сім'ї. Там порядкувала дружина, за нею було й останнє слово. Хто не вірить, нехай запитає у своєї. Вона точно переконає: жінка й армія – поняття сумісні.

Сергій ТИТЕНКО

«В армії США — більше 200 тис. жінок, які складають майже 14% особового складу, а військові звання генерала або адмірала мають близько 50 представниць прекрасної статі».

СВІТЛАНИНІ РУБІ

...Ще із самого ранку, коли автобус із льотчиками неквапливо перетнув контрольно-перепускний пункт бригади армійської авіації, погода не тішила. Навіть більше – псувала настрої. Снігова мжичка та туман, що супроводжували старенький ЛАЗ дорогою до аеродрому, змінились рвучким вітром і справжньою заметіллю, які розгулялись над летовищем не на жарт, затягнувши небо сіро-свинцевими

хмарами. У таких випадках кажуть: «Сім погод на дворі: сіє, віє, туманіє, шумить, мете, гуде й зверху йде...»

Тож чергова зміна польотів у цей день обіцяла неабиякі випробування для пілотів. Декотрі із молодих вертолётників вважали, що за такої складної погоди польоти перенесуть на пізніший час.

Але командування бригади армійської авіації дотримувалось іншої думки: де, як не за таких умов,

перевіряється справжній вишкіл авіаторів?

Першими виконувати льотне завдання доручили найбільш підготовленим льотчикам та штурманам бригади. Серед них у льотній таблиці було записано прізвище старшого штурмана – льотчика вертолётної ескадрильї майора Світлани Кравчук. Вона – одна із небагатьох жінок у Збройних Силах України, котрі виконують

КОНИ

**Світлана Кравчук.
Попереду – наступний
рубікон**

практичні польоти на військовій техніці. За її плечима – навчання у цивільному та військовому «вишах», офіцерська служба й участь у пошуково-рятувальних та інших операціях, а також чимала кількість годин перебування у повітрі. Тож яким був її шлях до неба?

Виросте і полетить

У житті кожної людини трапляються моменти, коли необхідно,

незважаючи на певний ризик, ухвалити єдине правильне та безповоротне рішення. Образно кажучи, за прикладом римського воєначальника Юлія Цезаря перейти свій «рубікон»...

Як свідчить історія, будучи проконсулом, він зі своїм військом підійшов до невеликої річки Рубікон. Але не був певен у силі своєї армії і тому вагався, адже у випадку невдачі він буде публічно осоромлений і

зазнає катування. Цезар рішуче переходить Рубікон і після громадянської війни стає імператором...

...Старокостянтинів, що на Хмельниччині, – місто авіаторів. Тут чи не кожен другий хлопчисько, почувши гул літаків, мріє у душі стати льотчиком, щоб піднятися високо-високо у небо та із шаленою швидкістю мчатися над землею наввипередки із хмарами!

«Вона — одна із небагатьох жінок у Збройних Силах України, котрі виконують практичні польоти на військовій техніці. За її плечима — навчання у цивільному та військовому «вишах», офіцерська служба й участь у пошуково-рятувальних операціях».

У дитинстві Світлана Кравчук такими романтичними захопленнями своїх однолітків особливо не переймалася. Хоч і росла не за роками кмітливою, непосидющою та жвавою, наче дзиґа. Бувало, її мати, Любов Петрівна, не раз скаржилася чоловікові: «Не всидить ні на мить, по квартирі не бігає, а літає...» На що Володимир Петрович, художник за фахом, із властивим йому гумором відповідав: «Коли виросте, то й полетить...»

Невідомо зараз, що вкладав у ці слова батько, та вони для дівчини із Старокостянтинова багато у чому виявилися пророчими.

Чималу роль у її захопленні небом відіграла шкільна подружка Світлана Дух, котра згодом стала майстром парашутного спорту. Саме вона привела Світлану Кравчук до секції, де займалися стрибками. Перше побачення з небом та пережиті відчуття від цього запам'яталися на все життя. Але головним для молодшої дівчини у той час було успішно закінчити середню школу та продовжити подальшу науку у вищому навчальному закладі.

Так і сталося. Світлана разом із батьками щиро раділа, коли її зарахували студенткою фізико-математичного факультету Дрогобицького педагогічного інституту, що на Львівщині. Вчилася за улюбленим фахом: математика — інформатика. Навчання її приваблювало. Здавалося, вона знайшла те, чого хотіла.

Але все частіше, згадуючи політ у небі під куполом парашута, дівчина відчувала бажання знайти себе в чомусь іншому, незвичному. Її притягувала-манила небесна височина...

Вже на другому курсі навчання у Дрогобичі Світлана довідалася, що у Харкові до військового інституту льотчиків уперше приймають дівчат. Роздумувала недовго — одну ніч, а на ранок тяга до неба взяла верх. Невисока на зріст, тендітна дівчина прийняла безповоротне рішення: стати льотчиком. Хоча й

роздирали сумніви: чи зможе вона навчатись нарівні з хлопцями, чи витримає тягар нелегкої науки? Вагалася. Навіть батьків не сповістила про свій задум.

Але, як відомо, хто не ризикує... Тож жереб кинуто і немає вороття.

Єдина мрія — підкорити небо

Коли довідалася, що стала курсантом військового інституту льотчиків, радості, здавалося, не було меж. З таким вибором доньки змирились і батьки.

З перших днів до навчання дівчина ставилася із притаманною їй старанністю та відповідальністю, намагалася ні в чому не поступатись однокурсникам. Допомогали також знання, отримані в інституті, рішучий настрій, а також те, що вона була не єдиною дівчиною серед хлопців. Разом із нею вивчали льотну справу Олександра Якушева, Оксана Жукова та Тетяна Коваленко. Тож за будь-яких обставин підтримували одна одну.

Особливі відчуття гордості та переконання у правильності вибраного шляху відчула, коли розпочалися перші самостійні польоти на вертольоті Мі-2. Добра теоретична та морально-психологічна підготовка допомагали Світлані успішно виконувати навчально-практичні завдання. Її відзначали серед кращих, довіряли, ставили за приклад.

За час навчання за спеціальністю «льотна експлуатація та бойове застосування літальних апаратів» дівчина-курсант мала більш як 40 годин нальоту на вертольотах Мі-2 та Мі-8. Що, загалом, було досить непоганим показником.

Харківський інститут льотчиків (нині — університет Повітряних Сил ЗС України імені Івана Кожедуба — Прим. авт.) лейтенант Світлана Кравчук закінчила із золотою медаллю. Єдина серед однокурсників. Їй запропонували залишитись для

подальшої служби в Харкові, щоб займатися науковою діяльністю на кафедрі аеродинаміки. Мовляв, для жінки-льотчика це найбільш підходяще заняття. Але Світлана, не вагаючись, відмовилася від такої заманливої та перспективної, на перший погляд, військової кар'єри. Відмовилася заради мрії.

Вона у черговий раз перейшла свій «рубікон». Вирішила випробувати себе на посаді штурмана-льотчика в одній із військових частин армійської авіації.

Разом із молодими лейтенантами-випускниками прибула до Бродів, де дислокувалася найбільш бойова на той час частина армійської авіації Сухопутних військ ЗС України. Щоправда, спочатку тут із певним сумнівом та упередженістю поставилися до її призначення на посаду штурмана-льотчика. Досвідчені вертолётники, за плечима яких були Афганістан, Чорнобиль, миротворчі місії у колишній Югославії, Косово та на африканському континенті, не пригадували на своєму віці, щоб поряд із ними піднімалася у небо та виконувала непрості льотні завдання молода дівчина-льотчик.

Проте вже перші заняття та практичні польоти примусили повітряних асів змінити свою думку. Молодий лейтенант Світлана Кравчук за короткий термін оволоділа в повному обсязі своїми

обов'язками, з кожним польотом набиралася практичного досвіду. Згодом прийшли й успіхи на новому місці служби.

За заслугами і честь...

Першим серйозним завданням та справжнім випробовуванням для Світлани стала участь у рятуванні людей та доставці вантажів до важкодоступних місць під час ліквідації повені на Прикарпатті. Вертолітники тоді рятували не одне життя. Працювали і вдень, і вночі, перебуваючи у постійній готовності. Жителі прикарпатських сіл зустрічали їх як справжніх героїв.

Опісля чимало військовослужбовців удостоїлися державних нагород та відзнак Міністерства оборони України. Старшого штурмана – льотчика ескадрильї майора Світлану Кравчук нагородили відзнакою Міністерства оборони України «Знак пошани». Але більше всього запам'яталися їй щира вдячність простих прикарпатських селян, для яких військові вертолітники стали рятувальниками. Таке не забувається...

Подібних операцій та вильотів у її військовій біографії було чимало, доводилося рятувати важкохворих людей, ліквідовувати небезпечні лісові пожежі, брати участь у широкомасштабних військових навчаннях. Усе це примножувало безцінний

Коронний відволікаючий маневр у жінок — це їхня привабливість.

льотний досвід, загартовувало, дарувало відчуття потрібності людям.

Самовідданість та високий професіоналізм жінки-штурмана відзначали не тільки її командири та старші начальники. Не так давно Указом Президента України майора Світлану Кравчук нагороджено орденом княгині Ольги III ступеня. За заслугами, як кажуть, і честь...

Найбільшою ж своєю нагородою Світлана вважає те, що попри напружений ритм життя, суворі будні, їй вдалося створити міцну сім'ю, пізнати щастя материнства. Її обранцем став... військовий льотчик (ну хто ще розуміє льотчика краще, ніж такий же льотчик), нині вже майор запасу Олександр Бернацький. Разом вони виховують двійко дітей – 9-річну Олександру та 2-річного Акіма. А нещодавно отримали простору службову квартиру. Для сім'ї, яка чимало років поневірялася, винаймаючи чуже житло, це справжній дарунок.

Здавалося б, що ще потрібно жінці, котра зуміла реалізувати себе на сто відсотків і на стільки ж здійснити свою мрію?

40 діб... у повітрі

...На аеродромі шаленіє снігова заметіль. Щоправда, туман над льотвищем дещо розвіявся. Заступник командира бригади армійської авіації з льотної підготовки підполковник Геннадій Голубівський, заслухавши доповіді розвідника погоди та військових метеорологів, озвучує своє рішення: «Видимість – гранична, тож польотам – бути! Першими починають найбільш підготовлені пілоти та штурмани».

З висоти командно-диспетчерського пункту видно, як дві фігурки людей – кремезна чоловіча та тендітна жіноча – прямують до гвинтокрилої машини, що наче завмерла в очікуванні побачення з небом. Керівник польотів віддає накази. Запрацювали довгі лопаті вертольота, і красень Мі-8, здіймаючи під собою снігову віхолу, зробив розворот і, віддаляючись від землі, стрімко пірнув у холодну сіро-свинцеву височінь. Через деякий час за командою керівника, повторивши подібний «пірует», піднявся у небо ще один вертоліт.

Досвідчені пілоти знають, що виконувати польоти при мінімальній нижній границі хмарності та мінімальній польотній видимості – завдання не з простих. У таких випадках основне навантаження лягає на штурмана. Саме від його дій залежить успішне виконання екіпажем навчально-бойового завдання. Та для старшого штурмана – льотчика ескадрильї майора Світлани Кравчук здійснювати польоти у таких умовах не вперше. Її дії – впевнені та професійні. Її супутники – талант і досвід. Тож і результат – очікуваний.

Того дня Світлана налітала більше двох годин. Тепер їй загальний показник складає більш ніж 960 годин нальоту. Для пересічної людини ця цифра мало що означає. Та якщо підрахувати, то жінка провела у повітрі більше ніж 40 діб! Цифра не тільки «кругла», а й чимала. Та військові льотчики, як відомо, – народ дещо зазубонний. Тому не люблять загадувати наперед, як і фотографуватися перед черговим вильотом.

А попереду у Світлани – наступний «рубікон», що визначається першою тисячею годин нальоту. Таким показником може похвалитися не кожен військовий льотчик. Далі – норматив військового штурмана – льотчика першого класу. Переступити його Світлані цілком під силу, тому що вона – одна з кращих.

Михайло ГРИНЕВИЧ
фото автора

Жінки роблять нашу армію героїчною

Капітан Інна Субботіна — штурман-льотчик ланки 11-ї окремої бригади армійської авіації, нагороджена Президентом України орденом княгині Ольги, мріє стати командиром жіночої ескадрилі

Чоловікові Інни Субботіної не позаздриш, адже навіть 23 лютого йому доводиться влаштовувати свято дружині. А потім і 8 Березня – традиційно – Вадиму знову треба турбуватися про подарунок і квіти. Нічого не зробиш, якщо дружина у тебе – штурман-льотчик, професійний захисник Вітчизни.

Народилась і виросла Інна в селищі Велика Білозерка, що на Запоріжжі. Про військову авіацію знала тільки з книжок і телебачення. Росла звичайною дівчинкою, хіба що більше цікавилася іграшками у вигляді моделей літаків і художніми творами про льотчиків, ніж ляльками та казками про прекрасних принців. Природно, її тягнуло до неба, романтики «п'ятого океану», ось і вирішила після завершення школи стати військовим льотчиком. В авіацію прийшла без сторонньої допомоги – в родині ніхто раніше не був заручений з небом.

Можливо б, Інна стала непоганим інженером або креативним менеджером. Але характер у неї формувався твердий, військовий. А значить, не могло бути й ніяких умовностей в її біографії – тільки служити! Інна взялася торувати військову дорогу через Харківський інститут Військово-Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба.

Курсант льотного факультету Інна Патенко (Субботіна) виявилася дівчиною бойовою. Заняття спортом і професійне самовдосконалення загартувало її характер і навчило без сторонньої допомоги досягати наміченої в житті мети. Це й не дивно, адже під час практичних занять на вертольотах Мі-2, які відбувалися на базі Конотопського навчального центру, вона завжди була прикладом для своїх однокурсників.

Після закінчення інституту дівчина з первинним офіцерським званням прибула для проходження служби на Херсонщину. Вже перші дні перебування у новому для неї військовому колективі дали змогу уявити особливості армійської авіації. Тоді справжнім учителем і наставником для молодого офіцера став заступник командира військової частини з льотної підготовки підполковник Олександр Кратов.

Льотчик-інструктор оглянув ладно складену симпатичну дівчину в новенькій формі: «Ну що, товаришу лейтенанте, перенавчатися й

удосконалювати свій вишкіл вам усе одно доведеться. Теорія – це одне, повсякденна льотна практика – інше».

Що стосується жіночої долі, то вона у Інни під час служби у військах складалася на заздрість багатьом однокурсницям. Чоловік – теж військовий авіатор, перспективний офіцер, завжди допоможе своїй дружині по господарству. Розумний, веселий і кмітливий син Володимир, не дивлячись на свій невеликий вік, вже теж мріє про кар'єру пілота.

Коли людина служить із задово-

«Офіцеру пошуково-рятувальної служби потрібні в рівній мірі і технічні знання авіаційних машин, і вміння використовувати професійний потенціал підлеглих».

ленням, як кажуть, з палаючими очима, то кар'єра в неї складається гармонійно. Вже після чотирнадцяти років служби Інна стала одним із кращих фахівців частини і була призначена до пошуково-рятувальної служби. А це вже нова сходинка льотної діяльності. Ще одна риса характеру Субботіної – висока відповідальність – стала підставою для її нагородження орденем княгині Ольги самим Президентом України.

Сьогодні Інні доводиться виконувати складні завдання, які пов'язані з готовністю екіпажів гвинтокрилних машин діяти у надзвичайних ситуаціях із неабияким ризиком для свого життя.

Лісові пожежі, повені, допомога постраждалому населенню, доставка особового складу і вантажів у зону лиха – все це вже стало звичним для армійських авіаторів.

Ритм життя Інни Субботіної вимагає від неї вищої професійної зібраності. Адже трапляються, так звані, позаштатні ситуації, коли від чітких дій екіпажів залежить життя людей. У ці хвилини офіцеру по-

У машині – впевнена

шуково-рятувальної служби потрібні в рівній мірі і технічні знання авіаційних машин, і вміння використовувати й направляти в потрібне русло весь професійний потенціал підлеглих. За відгуками командування, у капітана Субботіної це виходить чудово.

– А якщо керівництво довірить у майбутньому очолити жіночу ескадрилью, впораєтесь? – поцікавилися.

– Ще трохи повчусь у командирів і, мабуть, справлюся. Весь час навчатися новому і навчати інших – ось моя мрія! – після короткого роздуму відповіла наша героїня.

Сергій ДАНИЛЕНКО,
фото Олега ПРОЦЕНКА

Якщо жінка не здається — вона перемагає. Якщо здається — диктує умови переможцю.

Останні уточнення

Дівочі мрії

Не так уже й давно навіть уявити було важко, що у військовому виші навчатимуться дівчата. Зараз це – звичайне явище. Дівчата-абітурієнти успішно складають іспити, з честю проходять курс молодого солдата й поповнюють курсантський однострій.

Нещодавно безтурботні школярки – Катерина Білуха, Вікторія Маштакова, Оксана Щур, Олександра Долгих та Ганна Вінницька – «крутилися» біля дзеркала, ретельно перебираючи кольорові тюбики: тональний крем, зволожуючий тонік-спрей, гель для укладання волосся тощо. Тепер ці чарівні флакони нагадують їм музейні експонати, на які можна дивитися, проте не можна торкатися.

«Усе в минулому», – зітхає відмінниця навчання курсант Катерина Білуха. Це аж ніяк не єдина жертва, на яку довелося піти дівчині, склавши іспити до військового навчального закладу. Пригадує вона і свою ходу, легку, «від стегна», про яку говорять «пливе, наче лебідь». Тепер у неї стройова хода: чітка і рішуча.

Елегантну шпильку і коротку спідницю замінила на берці та камуфляж Оксана Щур. Про свій вибір вона не шкодує, навіть незважаючи на те, що в дитинстві мріяла про кар'єру вчителя. І хоча конкурс до «військової кузні кадрів» був занадто високим, вона та її подруги все ж таки пройшли суворі випробування. Лише кожна шоста абітурієнтка, яка мріяла стати офіцером, вступила до академії. Екзаменаційний марафон витримали найстійкіші представниці слабкої статі,

можливо, саме тому бойові подруги не скаржаться на труднощі армійського життя.

Попервах найважче давалася дівчатам стройова підготовка. «Ми постійно наступали одна одній на п'яти, – згадує з посмішкою курсант Ганна Вінницька, – зі строю постійно лунали вигуки з вибаченнями. Незважаючи на всі старання, крокувати у такт ніяк не виходило. Проте всі ми, перемагаючи труднощі, уперто йшли до заповітної мети».

Військова академія дає дівчатам можливість отримати престижну спеціальність і зустріти в стінах вузу гідного кавалера.

«На перших заняттях боляче було дивитися на їхні страждання, – розповідає курсовий офіцер капітан Михайло Радіонов. – У прямому сенсі «ходіння по муках». В однієї дівчини нога була буквально перемотана пластиром, неначе бинтом. Але вона не скаржилася. Тепер курсантки марширують як справжні солдати».

Випробовували себе дівчата й у стрільбі з автомата Калашникова. Як не дивно, але в цьому вони перевершили навіть хлопців.

Так, довго доводилося звикати їм до армійських вимог. Наприклад, за запізнення у стрій вони не мали поблажок, лише додаткові заняття зі стройової підготовки. Проте суворі дисциплінарні заходи мали позитивні наслідки: дівчата не запізнюються ні в однострій, ні на побачення. Ну чим не мрія для кожного хлопця? Залицяльників у курсантському середо-

вищі – хоч відбавляй. Навіть якщо на традиційний спосіб підкорення чоловічих сердець – помітний макіяж – тут накладено табу, у дівчат є свої секрети. Щоб виглядати привабливо, вони користуються косметикою кольору «хакі». Єдина дозволена вольність – коси, на які вето поки що не покладено.

Переступивши поріг закладу, дівчата відмовилися і від дамських сумочок. Тепер замість них через плече перекинутий планшет, але між конспектами й офіцерською лінійкою там можна знайти губну помаду, гребінець, дзеркальце. Ці звичайні атрибути посилення жіночої краси дівчата ретельно ховають між зошитами, в яких лекції, на відміну від хлопців, записані чітким і акуратним почерком. А ще в дівочих чернетках можна виявити поетичні експромти. Свої короткі оди вони присвячують курсантським будням.

Розклад дня у дівчат не менш суворий, ніж у хлопців, і все ж таки невеликі привілеї для них передбачені. По-перше, курсантки не заступають у наряди (вони їх носять – жарт). По-друге, усі дівчата проживають у місті. Тим не менш, за їхніми зізнаннями, звикнути до армійського життя нелегко, незважаючи на те, що у більшості з них батьки – військовослужбовці. Наприклад, Олександра Долгих має повну військову родину: її батько й мати – військовий зв'язківці. «Мені належить продовжити військову династію, – віджартовується Олександра. – А якщо чесно, в армії я – за покликом серця».

За словами начальника факультету підготовки спеціалістів матеріально-технічного забезпечення Військової академії м. Одеса полковника Олега Сухіна, він не здивується, якщо хтось із дівчат дослужиться до генеральських погонів. Відбудеться це чи ні – з'ясує час.

Сергій ДАНИЛЕНКО,
фото Олександра ШЕПЕЛЄВА

**Жінка —
непереможна в
умінні здаватися.**

ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ

Мама у погонах

Це – мистецтво й, водночас, професія. Цю «посаду» не затверджено в жодному штаті. Її ніколи не зможуть обійняти чоловіки. Тут свої поразки й перемоги, нічні чергування над ліжком, тривоги й гордощі за... власних дітей. Бути матір'ю – щоденний подвиг. А бути берегинею домашнього вогнища, коли ти надягнула військові погони, – подвиг подвійний.

За великим покликанням

Як воно, бути жінкою й солдатом водночас, добре знає экс-радник Міністра оборони України з гендерних питань, нині заступник генерального директора з адміністративної роботи Музею історії міста Києва, майор у відставці Наталія Дубчак.

Наталія не шкодує за інколи й гірким життєвим досвідом, продовжує реалізовувати себе як фахівець у все нових та нових галузях, пишається своєю великою родиною. І згадує, як на початку 80-х років вона – тендітна випускниця Київського педучилища № 1, відмовившись від «тепленького» місця в учбовому закладі заради чоловіка-лейтенанта, на 8-му місяці вагітності з двома чемаданами поїхала у невідомість – до майбутнього місця служби коханого...

За тисячі кілометрів від рідного Києва, Балтійськ приготував молодій родині немало труднощів. Пані Наталія з жахом згадує той перший притулок – списаний корабель, на борту якого не було навіть елементарних зручностей, та відступати було нікуди...

Згодом молодому подружжю виділили житлову кімнату в гуртожитку, яким слугувала стара німецька казарма. «Там навіть в коридорі залишилися «піраміди» для гвинтівок», – згадує Наталія.

А потім був пологовий будинок, до якого від-

вела сусідка. Осінні ранки, коли в балонах замерзала газова суміш. Відсутність гарячої води, ванни, кухня на 8 родин. Каструля борщу на тиждень для себе й чоловіка. «Порожні» бутерброди, бо ж масла потребував маленький син, а придбати його можна було лише у кафешці разом з хлібом, як бутерброд... Багато жінок не витримувало таких умов. Просто збирали речі та поверталися до батьківських осель. Наталія тоді зрозуміла, що дружина військового – не статус, а покликання.

Обличчя жінки світлішає, коли вона згадує народження другої дитини та вечори, в які уся сім'я мала змогу побути разом.

«Родина військових має свою специфіку, – ділиться досвідом Наталія Дубчак, – дітям дуже рано доводиться брати на себе відповідальність за менших». Вона переймається,

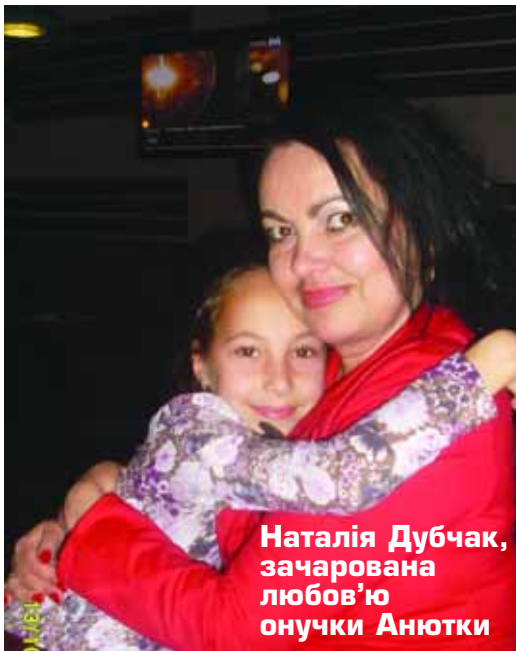

«Ясне наше сонечко, доня наша, донечко...»

«У моїх синах — моє щастя!»
(пані Наталія з молодшими синами: Русланом і Ярославом)

Потрібна сотня чоловіків, щоб улаштувати табір, але достатньо однієї жінки, щоб улаштувати дім.

**Наталія Дубчак,
зачарована
любов'ю
онучки Анютки**

що сьогодні багатьом подружнім парам не відомі ті почуття, котрі переповнювали колись її в старому гуртожитку. Зміщення життєвих пріоритетів призвело до того, що нині в багатьох родинах панує культ матеріального, а діти виростають споживачами.

Але це явно не про двох її синів, які підсвідомо розуміли, що родині потрібна їхня підтримка й допомога. І робили це як могли.

«Зірковий шлях...»

1991 рік. Крах Радянського Союзу. Хаос. Але той рік став для Наталії дійсно знаковим. Вона відкрила для себе новий нелегкий, але цікавий шлях, підписавши контракт зі Збройними Силами України. Перші службові кроки після повернення на Батьківщину, в Київ, жінка розпочала на Центральному вузлі контролю безпеки зв'язку. Про питання престижу та перспективи просування кар'єрними щаблями тоді навіть не йшлося. Проблема забезпечення родини, що постала перед тисячами наших співвітчизниць, потребувала негайного вирішення. Армія залишилася чи не єдиною системою, здатною ще щось гарантувати в цьому морі нестабільності.

Наталія пройшла шлях від солдата до майора. Розпочинала військову службу з посади планшестиста. А надалі їй, як одному з найдосвідченіших військовослужбовців командування підрозділу, довірило виконувати обов'язки ко-

мандира взводу (на той час у законодавчу базу ще не внесли відповідних змін щодо жіночого складу). З цього і почалися кар'єрні злети нашої героїні. Будучи прапорщиком, Наталія Дубчак виконувала офіцерські обов'язки. А в подальшому вона стала єдиною жінкою-офіцером у складі виховних структур Центрального апарату Міністерства оборони України.

Саме військова служба загартувала та виховала її характер, який допоміг у непростому житті жінки: «У військовому середовищі не можна бути не справжнім... виникає дуже багато ситуацій, коли ти просто не можеш бути фальшивою. Проявляється те, що знаходиться в самих глибинах душі. І, повірте, приховати цього неможливо. Це загартовує».

За справедливості і рівноправ'я

З 2006 року Наталія починає активно займатися проблемними питаннями гендерної політики. Пише наукові статті, бере участь у конференціях і «круглих столах», у тому числі й за участі зарубіжних організацій. Налагоджує активну співпрацю з громадськими організаціями не лише на теренах держави, а й поза її межами. Саме за її пропозицією вперше Міністерство оборони України планує та організовує поїздку до Міністерства оборони Норвегії з метою вивчення досвіду впровадження гендерної політики у тамтешній армії. Завдячуючи наполегливості й копійчій праці Наталії Іванівни, цей напрямок згодом набуває системності у Збройних Силах України.

«Жінки не борються за свої привілеї, вони борються за рівність можливостей», – ця сентенція червоною ниткою проходить через увесь науковий доробок Наталії Дубчак. У якому, до речі, не знайти теоретичних абстрагованих філософувань. За кожним рядком стоїть конкретний випадок, чийсь життєвий негаразд.

Наталія Дубчак входила до складу робочої групи з розробки загальнодержавної програми «Національний план дій щодо утвердження гендерної рівності на пері-

од до 2016 року», за її активної безпосередньої участі було створено й затверджено Перелік військово-облікових спеціальностей осіб офіцерського складу, Перелік військово-облікових спеціальностей осіб офіцерського складу, які підлягають заміні, Перелік військових посад осіб офіцерського складу Збройних Сил України, які можуть бути заміщені військовослужбовцями-жінками та інші. Вона проходить навчання та отримує Міжнародний сертифікат експерта з питань гендерної політики.

Відпочивати ніколи

Здавалося, що успішній жінці, матері вже дорослих синів, не було сенсу бажати більшого. Але вона добре пам'ятала, скільки клопотів завдала їй відсутність професійної військової освіти. Тому на перший план тепер вийшло навчання. Маючи диплом історика Національного університету імені Тараса Шевченка, пані Наталія без проблем вступила до Миколаївського державного університету імені Петра Могили та отримала диплом магістра державного управління. Ще й досі шкодує, що на всі сто відсотків не використала шанс зайнятися науковою роботою, адже було зібрано багато матеріалу для кандидатської дисертації.

Тим паче, що досвід викладання Наталія вже мала. Після звільнення у 2010 році з лав Збройних Сил, півроку насолоджувалася «заслуженим» відпочинком. Доки не зрозуміла, що далі так не витримає. Байдикування – це не для неї. Отож, почала читати лекції в Університеті українознавства при Центральному будинку офіцерів Збройних Сил України.

Особливо став у нагоді військовий досвід у цивільному житті – на посаді заступника генерального директора з адміністративної роботи Музею історії міста Києва. Наталії Іванівні доводиться за 8 годин робочого дня розв'язувати найрізноманітніші проблеми й давати відповіді на складні питання. Вона вирішує організаційні моменти, переймається технічним забезпеченням, опікується формуванням необхідного матеріального фонду. Це та посада, де необхідно діяти швидко й злагоджено з іншими членами команди, не боятися приймати рішення. Дубчак вважає,

Син Олександр подарував мамі найцінніший подарунок — онучку Анечку

що головне завдання кожної людини — самореалізація в тій галузі, де вона може принести найбільше користі.

Наймиліша мама у світі

Наша співрозмовниця переконана, що «як би не складалася кар'єра, головне покликання жінки і донині залишається незмінним — подарувати життя новій людині. Звичайно, доводиться чимось заради цього жертвувати. Бо це теж робота — бути матір'ю, жінкою».

Але того дня, коли вона ступила на поріг дитячого будинку, ні про що таке не думалося. Не знала жінка й того, що цей день раз і назавжди змінить її життя. Вона прийшла до дитбудинку навідати онуків далекого родича.

З того часу жіноче серце кралялося не тільки за долі дітей родича, а й за тих, хто з ними навчався. Діти були раді кожним її відвідином, із задоволенням бували на вихідних у неї вдома. Їм також поталанило у тому, що вони щоліта від'їздили до однієї з європейських країн, де на них чекали піклувальники. Тож за їхню подальшу долю можна було не хвилюватися. А коли діти розпо-

віли про нелегку долю своєї двоюрідної сестри, це посприяло тому, що у житті Наталії з'явилася давно бажана донька — Сніжана.

То була потаємна мрія пані Наталії. Скільки разів, за примхою долі, оточена як в родині, так і на службі виключно чоловіками, жінка мріяла про доньку, про жіночі розмови та дівочі таємниці.

Матір чотирьох дітей (бо ж не бачить різниці між народженими нею й прийомними) не приховує: були труднощі. Вони виникають навіть у «звичайних» родинях. Що

ми каникулами із донькою вирушила до того дитбудинку. Важко передати почуття двох підлітків, яких після років самотності вперше на свята забрали до оселі. Тому, хто це не пережив, важко уявити таку картину. Хлопці стали бажаними гостями в оселі Наталії. Разом з родиною «тітки Наталії» та рідною сестрою підлітки вперше зустріли Новий рік, Різдво, фарбували крашанки до Великодня. Справжньою радістю були для них каникули, проведені в селі, де мешкає бабуся — мама нашої співрозмовниці. А «суворий командир у спідниці» щиро раділа за своїх підопічних і відчувала, що вже не зможе відпустити їх від себе, не зможе зрадити їхні надії. Намагаючись об'єднати родину, рідним і близьким пані Наталії довелося пройти всі кола пекла вітчизняної бюрократії при оформленні опіки.

Зараз вони не люблять про це згадувати. Прийомні сини активно надолужують прогалини в освіті, ходять до репетиторів.

Планують пов'язати своє життя зі службою в Збройних Силах. Чудово готують, активно спілкуються із великою родиною... Загалом у будинку Руслана та Наталії Дубчаків панує незвичайна позитивна атмосфера розуміння й підтримки. Мабуть, саме тому сюди часто навідуються навіть бездомні кішки й собаки. Приходять, щоб залишитися назавжди.

А Наталя щиро радіє за свою велику родину й не уявляє себе окремо від неї: чотири красеня-сини і найкраща найрідніша донька... Хіба не це головна місія жінки?! Головна і найважча робота, але така приємна!

Наталія Іванівна належить до тієї когорти людей, про яких радянська поетеса Юлія Друніна колись написала так: «Я не звикла, щоб мене жаліли...» Ці слова для однієї з наших незрівняних сучасниць — Наталії Іванівни Дубчак — стали життєвим кредо, девізом матері в погонах.

Мрії Наталії про дочок збуваються — сини ведуть додому невісток (син Павло з мамою та дружиною Юлією)

вже говорити про «незвичайні». Але ця життєва мішура моментально зникла, коли в телефонній слухавці дівочий голос, ще слабкий після наркозу, повідомив пані Наталії про те, що вона стала бабусяю. А ще... вперше назвав таким найріднішим словом «мама»...

...Вона вже давно помічала, що обличчя доньки інколи ніби «вкривається дощовими хмарами». Довго не могла зрозуміти, чим може їй зарадити, поки дівчина не зізналася, що має ще двох братів. Менші хлопчики перебували у Токмацькому спеціалізованому дитячому будинку Запорізької області й вже кілька років сестра не мала змоги навіть почути їхні голоси.

Порадившись із чоловіком та синами, Наталія Іванівна найближчи-

Олександра ВАСИЛЕНКО

ЗЛАТА ОГНЄВІЧ:

«Я ЩАСЛИВА, ЩО МОЖУ СПІВАТИ...»

Солістка Заслуженого академічного ансамблю пісні і танцю Збройних Сил України представлятиме нашу державу на міжнародному пісенному конкурсі «Євробачення-2013», який проходитиме у шведському місті Мальме від 14 до 18 травня. Передбачається, що в ньому візьмуть участь представники 39 країн.

Фінал національного відбору на пісенний конкурс «Євробачення-2013» проходив 23 грудня 2012 року в Києві. Співачка Злата Огнєвіч з піснею «Gravity» набрала максимальну кількість балів від журі та телеглядачів. У 2010 році вона була фіналісткою національного відбору конкурсу «Євробачення-2010», але не здобула перемогу, а у 2011-му посіла друге місце, виконавши пісню «Зозуля». Тоді її обійшла Міка Ньютон. Цього разу Огнєвіч добре підготувалася і підбрала вдалішу, абсолютно форматну «євроведійну» пісню.

Допомогло також і те, що на бек-вокалі у неї стояв квартет темношкірих музикантів із Британії, які свого часу працювали з такими світовими зірками, як Стіві Уандер і Чака Хан.

– Злато, хто першим відкрив твої артистичні таланти?

– У мене – доля артиста. Я щаслива, що можу співати і через пісні передавати свої емоції. Мої музикальні здібності першою відзначила мама і всіляко прагнула розвивати їх. А співаю я з... 2,5 місяців! Одного разу до Мурманська, де ми тоді мешкали, приїхала моя бабуся. Якось увечері, коли наспівувала мені колискові, я їй активно, як тільки могла в тому віці, допомагала. Бабуся тоді жартома сказала: «Золота дівчинка! Буде співачкою». Пізніше в Кривому Розі, де гостювала у родичів, я вперше взяла участь у «концерті» дітвори для дорослих. Заспівала пісню «Ніч яка місячна» – мабуть, саме тоді, з п'яти рочків, і розпочалася моя пісенна кар'єра.

Я постійно брала участь в різних вокальних конкурсах, виступала на концертах, складала музику та вірші. Було і таке, що мамі довелося здати своє пальто до комісійного магазину, щоб отримати можливість відвезти дочечку на конкурс.

На півфіналі «Народної зірки-3» Злата в дуеті з Асаном Біляловим виконала хіт з «Примари опери»

«Я буду прагнути прославити Україну на весь світ!»

З дитинства запам'ятався і такий випадок: пізно вночі до нас в квартиру доставили... фортепіано – подарунок від улюбленої бабусі Ліді. Лише уявіть собі – інструмент провезли сотні кілометрів із Кривого Рогу до Криму! Це стало для мене неймовірним дивом. А сусіди як «зраділи»! Інструмент привезли години в три ночі, і я відразу ж умостилася за нього. Тоді ще нічого не вміла, просто натискала на всі клавіші і насолоджувалася звуками!

– Ким тебе хотіли бачити в житті батьки?

– Мама мріяла, щоб я стала великою піаністкою. Але я більше люблю співати. Хоча гра на фортепіано дуже допомагає, адже це просто необхідно кожному співаку. І, звичайно ж, професійний музикант зобов'язаний володіти музичною грамотою. Я, приміром, можу сісти о другій годині ночі і скласти що-небудь. Мій батько, який є колишнім військовим лікарем-підводником, мріяв, щоб я теж стала медиком, і не сприймав мого захоплення музикою. Вже значно пізніше, коли почув пісні в моєму виконанні та познайомився з нашою командою, зрозумів, що це всерйоз.

– Ти рано стала самостійною?

– Так, мене із сестричкою Юлею з дитинства привчали до самостійності. Говорили, звідки беруться гроші і що потрібно вчитися їх заробляти. Звичайно, в 90-ті роки нашої родині, як і багатьом в Україні, довелося пережити досить сутужні часи. Рятували батькові продовольчі пайки і мамині улюблені прикраси, які, на жаль, їй довелося

здати до «комісійки», щоб у нас була їжа.

А свої перші гроші заробила, коли мені було десять років. Влітку я сиділа біля входу до військового санаторію і... зважувала відпочивальників. Заробітки складали близько 20 грн. на день. Всі зароблені гроші віддавала мамі, і вона купувала молоко, хліб. Собі я залишала лише на улюблене морозиво – ванільний пломбір. Вже в Києві, будучи студенткою, роздавала листівки, знімалася в рекламних масовках. Але найприємнішим професійним заробітком були гонорари за концерти з бендом, а також за роботу солісткою в Заслуженому академічному ансамблі пісні і танцю Збройних Сил України.

– Чому ваша сім'я переїхала з Мурманська до Криму?

– Як я вже згадувала, мій тато – військовий хірург. Останнє його місце служби перед розпадом Союзу було в Білорусі, в місті Пінськ. У тих краях дуже красиво. Напевно, так і залишилися б там жити, але моє здоров'я зреагувало на підвищений радіаційний фон. Та й у мамі була ще з дитячих років мрія оселитися у моря. Отже все йшло до того, щоб переїхати.

– Як часто буваєш у батьків? Чи згадуєш шкільних друзів, спілкуєшся з ними?

– У школі мене вважали дівчиськом із «зоряною» хворобою. Насправді ж я лише займалася музикою і просто не мала часу на тусовки. Але сьогодні щаслива, що в дитинстві зробила свій вибір. Вдома буваю рідко, зараз батьки приїжджають до Києва, і тоді у квартирі пахне маминими смачними млинцями, а з батьком гуляю його улюбленими місцями столиці.

– Торік тебе обрали «обличчям Криму»...

– Я виросла в Криму, знаю кожен камінчик в околицях рідного для мене Судака, але навіть не могла уявити, що в майбутньому стану туристичним обличчям півострова. Я разом із відомим актором Володимиром Горянським знялася у документальному фільмі про Крим, потім відбулася фотосесія. У рамках рекламної кампанії кримських курортів бігборди з моїм обличчям встановлено по всій Україні. Ми також плануємо написати гімн Криму – у студії вже є музичні ідеї для нього.

– В яких музичних стилях можеш виступати?

– У Київському державному вищому музичному училищі імені Р. Глієра в мене був чудовий педагог – Тетяна Миколаївна Руссова. Вона створила мені вокальну базу, завдяки якій можу працювати в різних стилях – від класики до джазу. Але, зізнаюся, що якісна поп-музика для мене найулюбленіша, особливо госпел, фанк, електро і нью-ейдж.

– Тебе називають «голосом України». Ти навіть встигла виступити на кремлівській сцені...

– Я брала участь у сольному концерті Таїсії Повалій. Був повний аншлаг, адже Таїсію дуже люблять, і це величезний успіх – провести концерт у легендарному залі Росії. Я виконувала пісню «One Day» чудового композитора Михайла Некрасова і поета Євгенія Матюшенка. Мені надзвичайно сподобалася атмосфера Кремля і те, що концерт пройшов наживо. Це незабутні емоції!

– Злато, на відповідальних заходах ти неодноразово виконувала Гімн України. Гімн Росії у свій час виконували Йосип Кобзон, Лариса Доліна, України – Олександр Пономарьов, Руслана. Чи хвилювалася на сцені, не боялася переплутати слова?

– Виконання Державного гімну – почесна місія. І краще навіть не думати про те, що переплутаєш текст, інакше так і вийде.

– Нещодавно анонсували саундтрек до мультфільму «Мікіта Кожем'яка» (англ. назва – Nikki Tanner). Ти в ньому виконуєш пісню. Про що вона і чому обрали саме тебе?

– Навесні у світовий прокат виходить перший міжнародний мультфільм про Україну, який заснований на давніх легендах та білинах. Тендер на пошуки виконавця заголовного саундтреку тривав рівно рік. За його підсумками мені запропонували виконати пісню «За лісами-горами». Мультфільм – українського виробництва, його бюджет складає більш ніж 3,5 млн доларів. Стрічка – про добро і зло, про те, що завжди потрібно повертатися до своїх джерел. Музику до саундтреку написав Михайло Некрасов, а слова – Сергій Гаврилов.

Ми працювали понад три місяці, записували оркестр, хор. Я завжди мріяла про таку масштабну роботу.

– Ти також береш участь у проекті «Колискова усього світу». Скільки в ньому буде пісень у твоєму виконанні?

– Проект створений для самих маленьких, і буде доступний в електронному додатку в інтернет-магазинах. У ньому взяли участь відомі артисти з усього світу. Матусині колискові – кращий спосіб висловити любов, турботу. Вже є англійські та італійські колискові. Я записала вісім українських, деякі

Для зйомок кліпу «Зозуля» Златі довелося брати уроки верхової їзди

Про неймовірний талант молодій співачці Заслуженого академічного ансамблю пісні і танцю Збройних Сил України говорять численні перемоги, отримані протягом дуже короткого терміну:

- переможниця конкурсу «Перша співаюча радіоведуча»;
- переможниця популярного телешоу «Народна зірка-3»;
- відповідно до щорічного огляду запитів Zeitgeist за версією Google стала «Людиною року» у 2010 році;
- співачка є голосом рекламної кампанії ТМ «Корона» — з відомою піснею «Пристрасть»;
- у 2011 році на конкурсі Crimea Music Fest зайняла перше місце й отримала приз від преси.

складала сама, і надалі буду доповнювати цей додаток новими творами.

– Ти тусовочна людина?

– Я люблю веселі вечірки в колі близьких за духом. А на звичайних тусовках нудьгую, і тому там з'являюся рідко.

– В чому полягає секрет твоєї чарівної посмішки? По життю ти оптимістка?

– Люблю жарти і вважаю, що сміх продовжує життя. Якось стала займатися тренінгом, посміхаючись зранку. А потім це стало гарною звичкою. Тому розпочинаю новий день з улюбленої музики і посмішки.

– Хто для тебе створює пісні?

– Я працюю з талановитим композитором Михайлом Некрасовим. Він написав практично всі пісні, які ви можете почути в моєму

виконанні. І в кожній він розкриває мене по-різному. Мені дуже пощастило, що ми працюємо разом. За три роки спільної роботи я багато чому навчилася.

– Ти сентиментальна людина?

– Мене легко зворушити, і я хочу зберегти гостроту почуттів. Бути артистом – означає відчувати, пропускати через себе емоції, щоб глядач йшов додому не з порожнім серцем.

– Чи віриш ти в гороскопи? Хто ти за знаком Зодіаку?

– Я – Козеріг. І якщо вірити всім цим гороскопам, моя природна стихія – Земля. Але я з цим не погоджуюся. Вірніше, я багато разів говорила, що не можу жити без гір, подорожей. Але саме у воді я відчуваю себе вільною, спокійною. Після купання у всьому тілі з'являється

надзвичайна легкість, навіть настрої піднімається! В морі я також тренувала дихання – могла затримувати його більше ніж на хвилину. Це дуже допомагає при співі. А ще люблю дивитися на хвилі і розмовляти з морем – про все, що накопичилося в душі. Це розслабляє і надає сили.

– Чи вмієш готувати, які твої улюблені страви?

– У моїй сім'ї чудово готує матуся. Вона завжди знаходила цікаві рецепти і балувала родину смачненьким. Пам'ятаю, у дитинстві допомагала їй готувати різні салати, печиво, прикрашати святковий стіл. А ще ми з нею готували страви японської та італійської кухонь. Навіть зараз телефоную їй і раджуся з приводу рецептів. Взагалі обожнюю готувати, адже найсмачніша їжа та, яку приготували влас-

З Ансамблем пісні і танцю Збройних Сил України Злата Огнєвіч гастролювала в Китаї, Франції, Німеччині, Іспанії. Її партнером на сцені був соліст Сергій Юрченко.

норуч. Пригадую, що коли приїжджала до бабусі на літні канікули, поверталася додому повнішою на 3-4 кг. От вона, наша українська кухня – смачна і ситна!

Мені подобаються червоний борщ, вареники, деруни зі сметаною і грибами. Обожаю «кров'янку». Моя бабуся її готує краще за всіх! Вдома віддаю перевагу стравам з морепродуктів. Вони корисні для шкіри, адже в них багато колагену.

Дуже смакує вільний гриль з лимонним соусом.

Віддаю перевагу середземноморській кухні. У ній завжди можна знайти низькокалорійні і корисні продукти. Коли настає сезон весна-літо – це дійсно гастрономічне щастя! У цей час у моєму холодильнику замість тепличних з'являються свіжі овочі. Люблю готувати салати. Наприклад, цибуля, редис, огірок, петрушка, сметана і трішечки приправ. До речі, я всі страви готую з різними приправами і

Танець – це мова тіла, і чудово, якщо ти можеш володіти ним. Коли відчуваю, що набрала кілька зайвих кілограмів, влаштовую розвантажувальний тиждень. Їм вівсянку, п'ю багато води, соків, також люблю овочеві супи. Але таке трапляється досить рідко, тому що сцена – то кращий тренажер!

– Злато, ти виступаєш в Ансамблі пісні і танцю Збройних Сил України. Якось ти говорила, що там пройшла справжню школу життя. В чому це виразалося, і що взагалі дала тобі армія?

– Я прийшла в цей відомий колектив будучи студенткою. Спочатку працювала на чистому ентузіазмі, тобто – безкоштовно. Місць не було, адже наш колектив дуже затребуваний і туди складно потрапити. Я одержала колосальний сценічний досвід. Знаєте, таке задоволення співати в супроводі оркестру чи естрадного бенда! Ніяка фонограма із цим не зрівняється. Ми об'їздили всю Україну з гастролями. Також давали концерти в Китаї, Франції, Німеччині, Іспанії. Працювали в різних умовах: самі розумієте, не все ще в нас добре у віддалених гарнізонах. Складно було виступати в холодних залах, адже це дуже шкідливо для зв'язок. Але я звикла, що потрібно бути завжди у формі, незважаючи на довгі переїзди і холод. Артист не має права бути тепличною рослиною. Думаю, такий досвід тільки загартовує характер.

А ще в Ансамблі багато креативних людей, починаючи з його керівника Дмитра Антонюка. Нещодавно ми разом виступали на сцені Палацу «Україна» з дуже красивим номером із бродвейського мюзіклу Cats.

– Які якості цінуєш у чоловіках? Хто б зумів підкорити твоє серце?

– Все дуже просто! Чоловік моєї мрії має почуття гумору, любить дітей, тварин. Такий же мандрівник і життєлюб, як і я! Легкий на підйом і не боїться визнавати свої помилки. Я завжди звертаю увагу на очі. Вони – дзеркало душі. Мене завжди підкорюють внутрішня глибина,

Злата брала участь у третій лізі «Що? Де? Коли?» у команді зірок естради.

завжди їх купую в Криму.

Потім годинами чаклую над плитою.

– Як удається підтримувати себе у формі?

– Фігура мені дісталася від мамі. Тільки в силу свого гастрольного графіку я трохи тендітніша, ніж вона була в молодості. У мамі – осина талія, і її завжди запитували, що вона для цього робить. А в неї це просто від природи. Я регулярно також займаюся... балетом. Саме він надав мені бажаного результату, адже в ході занять тренуються всі м'язи, становляться відмінними постава, хода і навіть внутрішній стан. Крім балету, ми з тренером займаємося Contemporary Dance.

сила. Приємно почувати себе тендітною і беззахисною поряд зі справжнім чоловіком...

– А з якими недоліками можеш змиритися?

– Я завжди пам'ятаю, що ідеальних людей не буває. Навіть якщо мене щось дратує, я шукаю тисячу виправдань цьому. Єдине, з чим складно змиритися, – це настирливість, яка дійсно змушує ніяковити, бо мені неприємно скривдити людину.

– З ким ти виступала дуєтом?

– Найкращим напарником у дуєті був Асан Білялов, з яким ми здобули перемогу в шоу «Народна зірка-3». У нього шикарний голос, і до того ж він – самородок, який професійно вокалу ніде не навчався, а співає так, що дасть фору багатьом відомим артистам. Ще мені дуже сподобалося працювати з Іваном Дорном – він неймовірно харизматичний і талановитий. Не випадково його на початку березня обрали найкрасивішим українцем за версією читачів журналу «Viva. Найкрасивіші».

– Хто вони, твої шанувальники? Яким був самий незвичайний подарунок від фанатів?

– Мені приємно, що це представники різних поколінь. Серед них багато інтелегентних творчих людей. А які в нас зустрічі проходять! Пам'ятаю, один шанувальник подарував неймовірний салют біля арки Дружби народів, що у Києві. Це і був незвичайний подарунок, тим більше, що я можу вічність дивитися на феєрверки.

– Якби не стала співачкою, яку б професію обрала?

– У цьому житті в мене – доля артиста. Я щаслива, що можу співати і через пісні передавати емоції. Тому я навіть не уявляю себе в іншій професії.

– Ти часто звертаєшся до вітчизняних дизайнерів?

– Зараз більшість концертних костюмів мені підбирає Вікторія Некрасова. Одна з моїх улюблених суконь від неї – білого кольору, в якій я була під час вручення колье «Діамантова Леді» на щорічній церемонії «Viva. Найкрасивіші». Співпрацювала з Анжеолою Лисицею, яка створила для виступів чотири наряди. Дуже подобається, як працює Олеся Теліженко. Якись ідеї пропоную сама. Загалом, у нас постійно йде творчий процес. Захоплююся також сукнями від Valentino і Balmain, хоча модницею себе не вважаю. Головне, щоб одяг віддзеркалював мій внутрішній стан та настрій пісні.

лююся також сукнями від Valentino і Balmain, хоча модницею себе не вважаю. Головне, щоб одяг віддзеркалював мій внутрішній стан та настрій пісні.

– Що найближчим часом плануєш втілити в життя?

– Закінчити запис студійного альбому – там буде присутня нова музика, і, можливо, відбудеться сольний концерт, в якому я також хочу презентувати нові пісні.

– Ти «сова» чи «жайворонок»?

– Я «сова», хоча нерідко доводиться бути «жайворонком» і балансувати в різних режимах. Прокинутися мені допомагає склянка води і музика.

«Бути артистом — означає відчувати, пропускати через себе емоції, щоб глядач залишився не з порожнім серцем...»

– Злато, що може вивести тебе із рівноваги?

– Я засмучуюся, коли стикаюся з безвідповідальністю та байдужістю. Наприклад, коли організатори можуть затримати саунд-чек на три години, а потім говорити, що все і так добре звучить. Хоча вже навчилася відключатися, адже такі моменти відволікають від самого концерту. Мені сподобалося, як працювали італійці під час святкування 75-річчя футбольного клубу «Шахтар». У них було все чітко – це мене захоплює. За кордоном саме така культура роботи, і завдяки цьому досягається класний результат!

– Ти відповідальна людина?

– Так, адже виросла в родині військового і педагога. Звісно, це накладає певний відбиток. Відповідальність допомагає у відносинах з людьми, адже всім подобається, коли виконують обіцянки.

– Звідкіля твої корені? Говори, що хтось із твоїх предків родом з Італії...

– Дійсно, мій прадід був італійцем і мешкав якийсь час на півдні України. Це все, що мені про нього відомо.

По батьківській лінії в мене намішано багато кровей: сербська, балканська, українська, італійська. По материнській – російська, західноукраїнська.

– Що для тебе означають поняття «любов» і «любити»?

– Справжня любов – це дарунок, і щоб її пронести через все життя, потрібно багато сил і терпіння. Взагалі, це завжди праця, вміння дивувати коханого та йти на компроміс. І коли двоє люблять один одного, у них з'являється саме прекрасне на Землі – діти.

– А ти сама мрієш про дітей? Якщо так, то кого хочеш – хлопчика чи дівчинку? Якою ти будеш мамою?

– Діти – це диво, яке надано жінці. Я мрію, щоб у мене народилися здорові, слухняні і веселі дітлахи. А от дівчинка чи хлопчик – кого Бог дасть. Добре, якщо хлопчик наро-

диться першим, тоді він зможе захищати сестричку. Вважаю, що в родині повинно бути багато дітей.

– Від чого ти готова відмовитися заради музики?

– Все, від чого я зараз відмовляюся, можна пережити. А це – моє улюблене морозиво, холодні коктейлі, режим...

– У тебе вже готова концепція перемоги на «Євробаченні»?

– Я обіцяю сюрприз. На сцені шведського Мальме пролунає трохи інша пісня «Gravity». Ми її представили 11 березня. Але головна несподіванка на глядачів чекатиме вже під час самого конкурсу. Беквокалісти будуть на сцені, але, крім них, буде дещо ще. У кліпі на конкурсну пісню втіляться також ідеї моїх шанувальників, і вони не залишаться невідомими. Торувати шлях до перемоги ми з командою збираємося головним чином через вуха європейців. Промо-концертів буде небагато, адже, на нашу думку, радіо-ротація і ротація кліпу – набагато корисніші.

– Злато, що ти хочеш побажати читачам «Війська України»?

– Міцного здоров'я, бадьорості, порозуміння серед товаришів по службі, високих зарплат!

Бесіду вів Юрій КУЗНЕЦОВ,
фото Югіні ВІТВИЦЬКОЇ та
з архіву Злати ОГНЕВІЧ.

Висловлюємо вдячність за підготовку
інтерв'ю Вікторії НЕКРАСОВІЙ та
Дмитру АНТОНЮКУ

**З найкращими
побажаннями
Злата Огнєвіч**

Данці – на Хортиці

**або Як запорізькі музеї
у військовослужбовців
патріотизм піднімали**

Який глибокий та пристрасний відгук у людському серці можуть викликати музеї, а особливо ті, в яких розміщені артефакти озброєння та українського війська, ми – ініціатори Всеукраїнської культурно-просвітницької акції «Українські музеї – Українській армії. Відкриті двері» – зрозуміли і щиро здивувалися вже з перших екскурсій, які відбулися у Запоріжжі. Захоплені обличчя солдатів та офіцерів, їхній жвавий інтерес до того, про що розповідають екскурсоводи, стали кращою нагородою за всі організаційні зусилля. Саме завдяки тому, що військовослужбовці Запорізької окремої артилерійської бригади імені двічі Героя Радянського Союзу генерал-полковника Василя Петрова, а згодом і льотчи-

ки Мелітопольської бригади транспортної авіації особисто долучилися до історії, вони відчули єд-

ність зі славними традиціями запорозьких козаків та глибоко переосмислили свою приналежність до військового братства захисників рідної землі.

Особливо яскравими, знову ж таки надивовижу, були враження від екскурсій данських пілотів – партнерів українських льотчиків по унікальній операції «Північний сокіл». У Запорізькому музеї історії зброї, де гості з далекого зарубіжжя абсолютно несподівано для себе побачили експозицію автентичної зброї давніх вікінгів, вони були зворушені настільки, що з впевненістю, яка не терпить будь-яких «але», заявили: «Вікінги – то не шведи, а ми – данці!» Унікальні артефакти так само, як і в українців, пробудили в них живе відчуття історичної та духовної єдності з великими пращурами. Того ж дня разом із ме-

**Данські пілоти розпочали екскурсію
із вшанування пам'яті загиблих
українських військовослужбовців**

літопольцями вони побували на Хортиці. Враження переповнювали кожного учасника акції.

Переконавшись, що відвідування музею краще за будь-які теоретичні викладки впливають на підвищення свідомого ставлення солдатів та офіцерів до виконання своїх службових обов'язків, ми вирішили запросити офіційних партнерів акції «Українські музеї – Українській армії. Запорізький вимір» в гості... в казарму. Представників музеїв приймала Запорізька окрема артилерійська бригада, де командиром полковник Сергій Брусов.

До зустрічі учасники готувалися старанно... Господарі вкотре до блиску натирали підлогу солдатського клубу, де мала відбутися запланована зустріч, перевіряли роботу комп'ютера та проекційної апаратури. Гості, Максим Остапенко – генеральний директор Національного заповідника «Хортиця» та Віталій Шлайфер – директор Запорізького музею історії зброї, поділилися цікавими історіями про раритетну бойову зброю. Знаний запорізький фотохудожник Сергій Лавров розповів та продемонстрував військовослужбовцям візуалізацію персональної виставки «Віковічна Хортиця – територія звитяги і любові».

Почалося з того, що організатор «походу» запорізьких музеїв до ар-

Дотик до зброї — це дотик до історії

тилерійської бригади Олександр Кривоший запросив прибулих гостей до слова, а також для нагородження подяками від журналу «Війська України» тих, хто відгукнувся та підтримав акцію «Українські музеї – Українській армії. Відкриті двері». За значний внесок у патріотичне виховання військовослужбовців Збройних Сил України були заохочені: Запорізька міська рада, директор Запорізького музею історії зброї Віталій Шлайфер, генеральний директор Національного заповідника «Хортиця» Максим Остапенко, заступник командира Запорізької окремої артилерійської бригади підполковник

Ігор Немінський та редактор Запорізької обласної державної телерадіокомпанії Любов Москальова.

Далі звучали захоплюючі розповіді директорів музеїв про історичні розвідки, які здійснюють їхні колективи, проходили вікторини та захоплююча візуалізація самотньої Хортиці. Військовослужбовці вдячно вітали гостей оплесками. Мимоволі прийшли на пам'ять мудрі слова: «Музей – це дім, де живе історія, яка не лише формує сьогоднішній день, а й зазирає у наше майбутнє».

Руслан ТКАЧУК, Олекс РАДОЧИН,
фото Сергія ЛАВРОВА

«Відроджуючи військові традиції, ми виховуємо наше майбутнє – молодих захисників Вітчизни»

Голова Запорізької обласної ради Павло Матвієнко:

Збройні Сили нашої держави потребують не одноразової допомоги, а серйозної системної підтримки, як з боку законодавчої та виконавчої гілок влади, так і всього українського народу. Українська армія – це не тільки кораблі і танки, це наші з вами сини й онуки, це наша опора і наш надійний захист від зовнішніх посягань. Єднання з народом і турбота про захист його інтересів мають стати невід'ємною складовою духовного змужніння не лише Збройних Сил нашої держави, але й усього українського суспільства в цілому.

Започаткована журналом «Військо України» акція «Українські музеї – Українській армії! Відкриті двері» допомагає забезпечити кращим у своїх підрозділах військовослужбовцям строкової служби можливість безперешкодно відвідувати музеї, в яких працюють експозиції з військової історії України. Запорізька обласна рада підтримала і буде підтримувати цей культурно-просвітницький, військово-патріотичний проект, бо його організатори долучають до відродження та розвитку військових традицій української армії наше майбутнє – молодих захисників Вітчизни.

ЧОРНИЙ БЕРЕТ — ЦЕ НЕ КАПЕЛЮШОК ВІД КАТІ ОСАДЧОЇ!

Справжньому морпіху пасує лише чорний берет. Уславлений у піснях і фільмах він є символом незламної волі та чоловічої звитяги. Не дивлячись на досить не довгу історію свого існування у складі Збройних Сил України, підрозділи морської піхоти зуміли довести, що є елітою. Сьогодні в цьому роді військ служать хлопці практично з усіх регіонів України.

– Як думаєш, я їй сподобаюсь?
– Не знаю, як ти, а берет — точно!

До подібної еліти нещодавно приєдналися у Криму понад 120 військовослужбовців, які «здали» на чорний берет і склали Клятву морського піхотинця. Проходив традиційний ритуал у Феодосії на базі окремого батальйону морської піхоти під командуванням підполковника Дмитра Делятицького.

Під постріли з автоматів, гучні вибухи і роз'їдаючий очі дим призовники осені минулого року, молоді контрактники та новоприбулі офіцери стрибали в холодну воду, лазили по канатах, проходили палаючі будівлі. І з цього часу молоді бійці по праву носитимуть чорний берет і вважатимуться стопроцентними морпіхами.

«Я сам проходив цей ритуал ще у 2007 році, – пригадує командир «чорних беретів» підполковник Делятицький. – Багато що змінилося з того часу. З кожним роком ми посилюємо навантаження при проходженні полоси морського піхотинця. А в цьому році ввели в дію і психологічну смугу перешкод».

До червня частину планується повністю укомплектувати контрактниками. «Наразі приходить багато молоді, у тому числі і ті, хто раніше служив тут. З початку нового року наші ряди поповнили 40 молодих контрактників. На контракт бажає залишитися і значна частина строковиків», – розповідає комбат.

Розчервонілий чи від вправ, чи від хвилювання Олександр Гребінник щойно отримав право носити чорний берет. Він – гордий і щасливий – повідомляє: «Це серйозні випробування на витривалість, сміливість, бойове завзяття та чоловічу солідарність. Кожен

Всупереч силі
тяжіння землі

«Здати» на чорний берет — це серйозні випробування на витривалість, сміливість, бойове завзяття та чоловічу солідарність. Кожен показує, на що він здатен».

показує, на що він здатен». За його зізнанням, найважче далось йому трасування невеличкої річки Байбути. «Коли на тобі каска, автомат, бронежилет, не просто подолати протитанкові рви, багатометрові стінки та пройти загазовані намети», – ділиться молодий, але вже морпих.

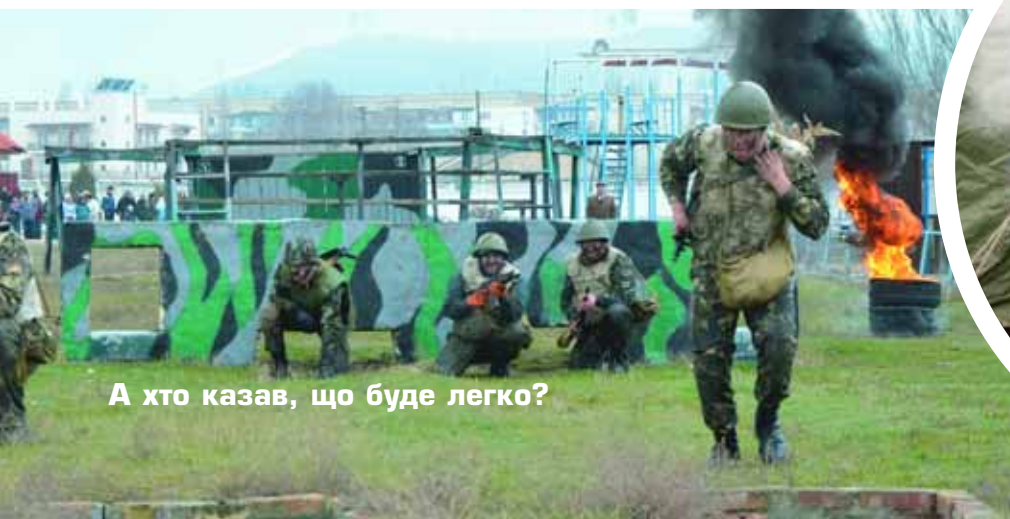
Поряд лунає сміх. Якийсь «гуморист» «заводить» публіку навколо: «Я – реальний пацан став сьогодні реальним морпіхом. І чорний берет – це вам не якийсь чужеродний капелюшок від Каті Осадчої. Ні тобі капелюшок-ворона, ні тобі капелюшок-конячка на голові. А якщо і бажаєте отримати від неї головний убір, то просіть уже чорний берет:

*Чорний берет я від Каті хочу!
В ньому хоч зараз із вертольота стрибну!»*

Командир, помітивши зухвальця, пообіцяв йому здійснити його небесну мрію. Той вмиг посерйознішав, виструнчився, проте всі навколо «трималися за животи».

Ось такі вони, молоді і завзяті, справжні «чорні берети». І їм все до снаги!

Руслан
СЕМЕНЮК

А хто казав, що буде легко?

БРИТАНСЬКИЙ ШЛ

Велика Британія, маючи багатовіковий досвід розвитку в певній мірі успішного застосування збройних сил, заслуговує пильної уваги в контексті завдань реформування ЗС України. За результатами службового відрядження до цієї країни в автора виникло бажання поділитися з читачами думками щодо зазначеного питання.

Немає сенсу описувати власні враження від історичних та інших відомих місць Лондона і його околиць, так як на відповідних сайтах в Інтернеті та в рекламних буклетах туристичних агентств це зроблено більш барвисто й інформативніше.

Але деякі особисті спостереження заслуговують на їхнє висвітлення. Перш за все, Велика Британія, як і будь-яка країна світу, на сьогодні має цілий ряд проблем. Численні вивіски на будинках лондонських вулиць «Продається» або «Здається в оренду» нагадують про недавню світову фінансово-економічну кризу. А уряд країни дуже стурбований питанням, як зменшити витратну частину бюджету, що призвело до суттєвих скорочень у держструктурах, у тому числі і в збройних силах.

Корінних британців також хвилює

безперервний потік мігрантів із країн так званого «третього світу». Адже це означає зростання безробіття, злочинності, виникнення проблем у соціальному забезпеченні тощо.

Сприятливе враження на гостей Великої Британії справляє дбайливе ставлення англійців до своєї історії та традицій. Центральні вулиці міста переповнені великою кількістю пам'яників і історичних місць.

На побутовому рівні кидається в очі законослухняність громадян. Це добре помітно на дотриманні ними правил дорожнього руху. За весь час вдалося побачити лише один позашляховик із зухвалим тюнінгом, гучною музикою і некоректним стилем їзди, та й то на ньому були російські номери.

Незважаючи на те, що Лондон є однією з ділових столиць світу, серед успішних і заможних людей тут не прийнято показувати рівень своїх доходів і забезпеченості. Більшість автомобілів на вулицях – це малолітражки недорогих марок.

ЯХ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Реформи назріли: пошук балансу

Збройні сили Великої Британії переживають проблеми, у певній мірі аналогічні арміям на пострадянському просторі. Політична сила, яка прийшла до влади на останніх парламентських виборах, сьогодні проводить політику якнайшвидшої ліквідації наслідків світової кризи. Для зменшення навантаження на бюджет прийнято рішення скоротити як рівень витрат на оборону, так і чисельність збройних сил. Причому реформи у англійців реалізуються високими темпами.

Поточне реформування ЗС Великої Британії стало результатом появи в 2010 році двох документів: «Огляд витрат» та «Стратегічний огляд оборони і безпеки». Перший – підготували у Міністерстві фінансів. Другий – представив законодавцям прем'єр-міністр країни Девід Кемерон.

У період з 2011 до 2015 року військовий бюджет скорочується на 8% або на 4,3 млрд фунтів стерлінгів.

У рамках реалізації «Стратегічного огляду» передбачається суттєве скорочення кількісних параметрів ЗС та корегування програм їхнього технічного переозброєн-

ня. Зокрема, до 2015 року британське військо має зменшитися на 42 тис. осіб. А це понад 15%, у тому числі 17 тис. військовослужбовців і 25 тис. цивільних фахівців. При цьому заплановано зменшити кількість розгорнутих пускових установок балістичних ракет на підводних човнах з 12 до 8, а також установити новий ліміт ядерних боеприпасів із 225 до 180 одиниць.

Інша складова скорочень – виведення з бойового складу військово-морських сил авіаносця «Арк Ройал» на 5 років раніше планового терміну і всього парку палубних літаків «Харрієр». Вирішено також достроково «списати» на берег 10 бойових кораблів, включаючи 4 фрегати й 1 великий десантний корабель.

Зменшенню витрат сприятиме і повне виведення військ із території ФРН до 2020 року замість 2035-го, розформування однієї із 6-и бойових бригад постійної готовності, виведення з бойового складу сухопутних військ 40% танків «Челленджер-2» та 35% 155-мм самохідних гаубиць AS-90.

Що стосується військово-повітряних сил, то тут сплановано достроково вивести весь наявний

ДОВІДКА «ВУ»

Відповідно до «Стратегічного огляду» в основу планування параметрів оборонного сектора Великої Британії закладено вихідні дані, згідно з якими ЗС країни в майбутньому мають бути готові одночасно проводити:

варіант 1 — одна тривала стабілізаційна операція середньої інтенсивності з'єднання бригадної ланки (до 6,5 тис. осіб) та 2 короткочасні бойові операції високої інтенсивності підрозділами батальйонної ланки (сумарно до 3 тис. осіб);

варіант 2 — три короткочасні бойові операції високої інтенсивності підрозділами батальйонної ланки;

варіант 3 — одна короткочасна комплексна бойова операція високої інтенсивності силами до 3 бойових бригад (до 30 тис. осіб) за умови наявності достатнього часу для підготовки операції.

парк літаків «Харрієр», а це майже п'ята частина бойової авіації, літаків базової патрульної авіації «Німрод» і транспортних літаків типу VC-10 та L-1011, а також суттєво скоротити замовлення на закупівлю винищувачів п'ятого покоління F-35, за попередніми розрахунками, на 40-50%.

Виявити і знищити...

У результаті цих заходів МО Великої Британії планує упродовж 2011-2015 років заощадити понад 14 млрд фунтів стерлінгів. При цьому окремо наголошується, що уряд повною мірою виконуватиме свої союзницькі зобов'язання по НАТО і не допустить зниження оборонних витрат нижче 2% від

ВВП. Також його головним пріоритетом на найближчі 4-5 років залишається забезпечення успіху в ході операції НАТО в Афганістані. Фінансування британського військового контингенту у цій країні чисельністю не менше 9,5 тис. осіб здійснюватиметься у повному обсязі за рахунок спеціального резервного фонду казначейства.

До речі, британцям довелося пожертвувати і деякими перспективними напрацюваннями. Наприклад, літаки базової патрульної авіації Nimrod MRA4, розроблені компанією Hawker-Siddeley, уже не прийматимуться на озброєння. У 2013 році будуть зняті з озброєння стратегічні військово-транспортні літаки дальнього радіусу дії VC.10 і TriStar, які також є літаками-заправниками. Вони будуть замінені більш сучасним літаком A330, здатним вирішувати ті ж завдання.

У чому ж полягає особливість британської реформи? По-перше, були проведені необхідні наукові дослідження. По-друге, пропозиції пройшли обговорення в експертних колах. Та частина інформації,

Британська гордість і краса

«У чому ж полягає особливість британської реформи? По-перше, були проведені необхідні наукові дослідження. По-друге, пропозиції пройшли обговорення в експертних колах. Та частина інформації, яка є відкритою, винесена на публічний розгляд. У підсумку — жодне рішення поспіхом не готувалося і не приймалося».

яка є відкритою, винесена на публічний розгляд. У підсумку — жодне рішення поспіхом не готувалося і не приймалося.

Усі викладені в «Стратегічному огляді оборони і безпеки» думки експертів, а також вказівки про скорочення військових асигнувань, сформульовані в «Огляді витрат», розглянуті спеціальною комісією під керівництвом лорда Лівінго. Вони були проаналізовані на базі положень Стратегії національної безпеки, опублікованій у кінці 2010 року під заголовком «Сильна Британія в епоху невизначеностей».

Комісія представила військовому міністру своє бачення напрямів

реформування Міноборони. У цілому, в її доповіді містяться 53 пропозиції з модернізації ЗС Великої Британії.

Англії обґрунтовано підійшли до питання поліпшення ефективності системи управління. Перш за все, експерти рекомендували наділити командувачів видами ЗС більш широкими повноваженнями, включаючи контроль за розробками і закупівлею ОВТ.

На думку комісії, в рамках ЗС Великої Британії необхідно створити Об'єднане командування, керівник якого матиме відповідні повноваження щодо реалізації заходів, спрямованих на інтеграцію всіх бойових можливостей видів ЗС і

Основні параметри ЗС Великої Британії з 2020 року:

у складі сухопутних військ:

- 1 штаб корпусу і 2 штаби дивізій експедиційного характеру, із них 1 — у стані високої готовності до розгортання;
- 5 експедиційних багатоцільових бойових бригад нового типу, із них 1 — у стані високої готовності до розгортання;
- 1 повітрянодесантна бригада високої готовності;
- 94 тис. військовослужбовців (92% від нинішнього рівня);

Універсальний солдат

у складі військово-морських сил:

- ядерний компонент на базі системи «Трайдент»/«Венгард» у складі 4 підводних атомних човнів, із них 1 — на бойовому чергуванні. Заміна «Венгардів» човнами нового покоління має розпочатись у 2025 році;
- 2 новітніх авіаносці класу «Королева Єлизавета» з літаками F-35, із них 1 — у резерві (перший надійде до бойового складу ВМС не раніше 2020 року);
- 19 бойових кораблів класу «есмінець — фрегат» (80% від нинішнього рівня), із них 9 — на бойовому чергуванні або у стані високої готовності до розгортання;
- 7 атомних підводних човнів класу «Ас-тют» (87% від нинішнього рівня), із них 2 — на бойовому чергуванні в морі;
- бригада морської піхоти високої готовності, здатна забезпечувати негайне розгортання й автономне застосування посиленої батальйонної тактичної групи спецпризначення чисельністю до 1800 осіб;
- 29 тис. військовослужбовців (83% від нинішнього рівня);

у складі військово-повітряних сил:

- оновлений парк багатоцільових винищувачів-бомбардувальників у кількості 230-250 одиниць (65-70% від нинішнього рівня) на базі літаків «Тайфун» (на озброєнні — з 2005 року) та F-35 (за планом — з 2015 року), 35% з яких перебуватимуть у стані високої готовності;
- оновлений парк стратегічних літаків спостереження і розвідки на базі літаків ДРЛВ типу E-3D системи AWACS, розвідувальних літаків типу RC-135 та кількох видів безпілотних літаків-розвідників;
- оновлений парк військово-транспортної авіації у кількості 43 літаків (70% від нинішнього рівня), включаючи 7 стратегічних літаків BTA C-17, 22 тактичних літаки BTA A-400M та 14 універсальних літаків типу A-330 із функціями транспортування вантажів і заправки у повітрі;
- 32 тис. військовослужбовців (84% від нинішнього рівня).

родів військ, включаючи війну в кібернетичному просторі та розвідку. Це, як вважають експерти, дозволить об'єднати війська країни і забезпечити збалансований та єдиний підхід до вирішення оборонних завдань.

Крім того, Міноборони має якісно поліпшити свою кадрову політику. Усі кадрові «клітки» у військовому відомстві повинні заповнюватися суто високопрофесійними фахівцями, які будуть знаходитися на своїх місцях більш тривалий час, ніж це передбачено чинним законодавством. Існує необхідність створення ефективної структури управління процесами проходження служби старшим офіцерським складом.

Начальник Головного штабу ЗС Великої Британії генерал Девід Рі-

«Головним критерієм рівня соціальної забезпеченості британського військовослужбовця є грошове забезпечення. Наприклад, командир артилерійської батареї отримує в рік приблизно 50 тис. фунтів».

чардс заявив, що він вітає всі рекомендації лорда Лівінью, спрямовані на «реструктуризацію Збройних сил і вибудовування в строгу лінію владних повноважень, звітності та відповідальності». «Створення нового Об'єднаного командування дасть нам гарантію того, що ми будемо продовжувати розвиток тісної співпраці між 3 видами ЗС і проводити їх інтеграцію в рамках забезпечення розвитку нових бойових можливостей військ таких, як проведення кібероперацій», — оголосив генерал.

На «фронтах» кіберборотьби

У Великої Британії планується створити ряд нових структур, основними завданнями яких стануть забезпечення комп'ютерної безпеки та боротьба з кіберзлочинністю. Даний крок передбачений планом реалізації «Національної стратегії кібербезпеки», який вимагає виділення 650 млн фунтів стерлінгів (понад 1 млрд доларів) упродовж 4 років.

Як наголошується в документі, одним з основних завдань внутрішньої політики країни найближчим часом стане протидія злочинам, що вчиняються за допомогою

Кожен крок наближає до успіху

високих технологій. Завдяки цим заходам уряд держави має намір зробити Велику Британію однією з найбезпечніших у світі країн для ведення бізнесу.

Так, у рамках Національного агентства по боротьбі зі злочинністю буде утворений спеціальний відділ з розкриття кіберзлочинів. Нова спеціалізована структура покликана спростити координацію діяльності британських правоохоронних органів і спецслужб.

Необхідна увага буде також приділена підтримці на належному рівні обороноздатності країни, яка може вже в найближчому майбутньому зіткнутися з новим типом загроз. Оперативна група з комп'ютерного захисту створюється при Міністерстві оборони Сполученого Королівства. Крім того, новий відділ, який займеться розробкою військових технологій, спрямованих на відбиття масштабних комп'ютерних атак, буде функціонувати на базі Центру урядового зв'язку — британської спецслужби, що відповідає за ведення радіоелектронної розвідки і забезпечення захисту урядової інформації.

Приклади, гідні уваги, — слабкодухих просимо не читати

Практично кожен офіцер Великої Британії, з яким доводилося спілкуватися, мав за плечима кілька закордонних місій до «гарячих точок»: Афганістану, Іраку, Кіпру, на Балкани тощо. А це багато важить для підтримки в армії бойових традицій та передачі наступному поколінню військовослужбовців неоціненного бойового досвіду.

Більш того, ті нечисленні, в основному молоді, офіцери, яким ще не довелося стати учасниками бойових дій, говорили про це пригнічено, в їхньому голосі чулися нотки щирого жалю.

На території тих військових місцевостей, де довелося побувати, на очі потрапляла велика кількість об'єктів соціальної інфраструктури. Перш за все, йдеться про численні житлові будинки з квартирами, гуртожитки, клуби, які виконують, у нашому розумінні, функцію офіцерських зборів, спортивні об'єкти.

Головним критерієм рівня соціальної забезпеченості британського військовослужбовця є грошове забезпечення. Наприклад, командир артилерійської батареї отримує в рік

військовослужбовець повинен самостійно подбати про те, де і як він буде жити, знявши погони.

Особливої уваги заслуговують прийняті в ЗС Великої Британії стандарти роботи з «контрактниками». Наприклад, у 19-му королівському артилерійському полку, чисельність якого трохи більша 600 чоловік, відразу кілька штатних структур надають допомогу командирам у питаннях того, що у нас прийнято називати морально-психологічним забезпеченням і кадровим супроводженням військової служби. У їх числі капелан, підрозділ, який займається професійним зростанням військовослужбовців, тобто забезпечує проходження ними різного роду освітніх

спостерігалися два протилежні підходи: від жорсткої критики ЗС Великої Британії до визнання їхнього високого рівня розвитку в якості своєрідного зразка для наслідування при будівництві армій інших країн. Не маючи причин приймати ту чи іншу сторону в суперечках, зауважу декілька важливих моментів.

По-перше, ЗС Великої Британії мають одну беззаперечну перевагу: вони беруть участь значними контингентами військ практично у всіх операціях НАТО в різних «гарячих точках» світу. І набувають при цьому бойового досвіду, яким не можуть похвалитися армії інших країн.

По-друге, ЗС Великої Британії розвиваються в умовах протиріч між реаліями навколишнього світу, що вимагають нових підходів у сфері воєнної безпеки, з одного боку, і негативного впливу світової фінансово-економічної кризи, з іншого. Це призвело до того, що чинний коаліційний уряд узяв курс на скорочення видатків бюджету, реформу всіх міністерств і відомств, у тому числі і військового, а також жорсткий контроль за ефективністю витрачання ресурсів у військовій сфері. Збройним силам країни були встановлені жорсткі часові рамки на проведення реформування в умовах помітного скорочення їхньої чисельності.

По-третє, Велика Британія розглядає питання своєї національної безпеки у контексті колективних систем безпеки, перш за все, у рамках НАТО. Це дозволяє їй завжди розраховувати на допомогу партнерів по блоку в разі різних кризових ситуацій. У свою чергу, це дає можливість мати відносно невелику чисельність ЗС країни в умовах мирного часу.

Зрозуміло, ніхто не говорить про необхідність сліпого копіювання британського досвіду. Наші країни і збройні сили дуже сильно відрізняються: починаючи від національних інтересів, ймовірних загроз безпеці кожної держави і закінчуючи «вихідним станом» ЗС та ресурсними можливостями. Але наведені вище раціональні зерна загальних підходів до управлінських рішень варті уваги і використання.

Сергій ОЛЕКСАНДРОВ

Вихід на ціль

приблизно 50 тис. фунтів. Під час перебування в зарубіжних місіях доплачують надбавки. Так, після кількох місяців відрядження до Афганістану можна купити новий автомобіль. На час військової служби надається службове житло. Враховуючи, що воно не завжди відповідає загальноприйнятим у Великій Британії міркам комфорту, військові мають можливість орендувати помешкання самостійно, причому оборонне відомство бере пряму участь у його оплаті. Але до моменту свого звільнення в запас

програми курсів, підрозділ, що відповідає (англійською військовою термінологією) за моральне благополуччя.

У ЗС Великої Британії можуть служити громадяни країн Британської співдружності. Це свого роду «лазівка» для легального залучення на службу іноземців, для яких це також вигідно, оскільки можна отримати громадянство Великої Британії для себе і членів своєї сім'ї.

Замість висновків

Нещодавно на сторінках світових ЗМІ мала місце дискусія на тему здатності збройних сил Великої Британії вести ефективні бойові дії в умовах сучасних воєнних конфліктів. Серед думок експертів

Отаман «ангелів смерті»

Часи гніву – роки війни

Україна... Після придушення селянсько-козацьких повстань 1630 року польські магнати і шляхта ще більше посилюють феодально-кріпосницьке гноблення українського народу. Володіння знаті досягають величезних розмірів. Зростають селянські повинності. Городяни і селяни зазнають національного та релігійного гніту від польських панів, католицького й уніатського духовенства. Знищуються українська мова та культура. Погіршується і становище козацтва. Згідно з «Ординацією 1638 року» їхній реєстр зменшувався на 6 тис. і включав козаків, які не брали участі у повстаннях. Ліквідовуються виборність козацької старшини, козацьке судочинство. Замість гетьмана призначався польський комісар. На

кінець першої половини XVII ст. Україна являє собою вузол надзвичайно складних економічних, політичних і соціальних суперечностей, розв'язати який потрібно було негайно.

Навесні 1648 року починається визвольна війна українського народу проти панської Польщі. Свобода і незалежність – основні гасла того часу. На чолі українського війська стає чигиринський козацький сотник Богдан Хмельницький. Успадкувавши від своїх батьків гордість і непокірність, холодний розум, здатність прийняття оптимальних рішень, він створить одну з найкращих у Європі армій і стане видатним полководцем XVII ст. Проте це трохи згодом. А до того, прийнявши на січовому майдані від запорожців військові клейноди:

хоругву, бунчук, печатку і булаву, він разом із кошовим отаманом оголошує про початок великої військової операції проти Польщі.

Закликаючи до участі у ній весь український народ, він зазначає: «чернь – моя права рука». І ця позиція мудрого воєначальника матиме свої позитивні наслідки. Згодом який-небудь український патріот, перегортаючи сторінки літопису власної держави, із гордістю дізнається про перемоги українського війська у битвах під Жовтими Водами, Старокостянтиновом, Пилявцями та Зборовом, а також про підняття його бойового духу, стрімке розгортання визвольного руху по всій Україні.

Починається процес покаяння селян і міщан. Велику роль у цьому відіграють універсали Бог-

дана Хмельницького, в яких він палко закликає народ виганяти не-нависне панство і вливатися у ряди повстанського війська, аби повністю визволити рідну неньку-Україну.

**«Була воля – хоч і кроля у рай не пускати,
По всіх трактах і воротях сторожам стояти»**

У той саме час польська шляхта та її таємна служба «сушать мозок», як подавити повстання. В їхніх планах – обезголовити визвольний рух українського народу, організувавши вбивство гетьмана Богдана Хмельницького, а також збройний виступ невдоволених козаків і старшини. Поляки мають серйозний намір заволодіти гетьманською булавою і передати її комусь із пропольські налаштованих полковників.

Підступні задуми польської влади викриває, проявляючи високу пильність, козацька розвідка, яка вже тоді була однією з найефективніших у тогочасній Європі.

Очолює цю службу український полковник Лаврін Капуста, якого називають «очами і вухами Богдана Хмельницького». Декотрі історичні джерела свідчать, що це був найвидатніший професійний контррозвідник Війська Запорозького, який «знає стільки мов, скільки й сам Богдан». Прихопивши із собою кількох надійних людей, він викриває і заарештовує деяких запродавців-старшин, ватажків та агентів Речі Посполитої, після чого доставляє їх на допит до Суботова, де знаходився штаб гетьмана. Внаслідок такої успішної операції Хмельницький призначає Л. Капусту суботівським городовим отаманом, що надає йому можливість різко обмежити доступ до надто важливої таємної інформації. Про перекритті шляхи можливого витоку цінних військових відомостей дбає і сам гетьман Війська Запорозького. Це навіть відбилося у тогочасній жартівливій народній пісні:

Була воля – хоч і кроля у рай не пускати,

По всіх трактах і воротях сторожам стояти.

«Емісари Хмельницького»

Відомий в Україні історик, наш сучасник, Богдан Сушинський писав: «Саме під орудою цього полковника діяла ціла армія козацьких розвідників, дезінформаторів, провідників-смертників. Одні з них «випадково» потрапляли в полон до поляків і там, люто катовані, починали говорити оту святу неправду, задля якої їх послано і завдяки якій вони могли прислужитися своєму війську й рідному народу. Другі були «вухами й очима» армії. Треті виступали речниками повстанських ідей, агітаторами. Були й контррозвідники. Агентура активно діяла не тільки в Україні, а й у Варшаві, Москві, Стамбулі, Литві... Їх називали «емісарами Хмельницького».

Ці справжні українські герої варті того, щоб про них пам'ятали. Тож згадаймо їх і пом'янемо «незлим тихим словом».

Микита Галаган... У ході Корсунської битви за дорученням Богдана Хмельницького він свідомо іде на тортури та смерть, аби видати ворогу дезінформацію про кількість і розташування козацьких військ.

**Богдан Хмельницький —
гетьман Війська Запорозького
1648–1657**

«Козацька розвідка була однією з найефективніших у тогочасній Європі. Її очолював український полковник Лаврін Капуста. Його називали «очами і вухами Богдана Хмельницького».

Микита заводить 25-тисячне польське військо в хаші, що дає змогу козакам атакувати у вигідних для них умовах. У результаті військо поляків повністю знищено, у козацький полон потрапило 18 тис. чоловік, у тому числі весь головний військовий склад Речі Поспо-

«Подвиг Микити Галагана став основою для легенди про Івана Сусаніна. Факт існування Сусаніна знаходиться під сумнівом, щодо Галагана — є переконливі документальні свідчення».

літої – 80 командирів різного рангу включно з гетьманами Потоцьким і Калиновським.

У засобах масової інформації та науково-популярних виданнях висловлювалася думка, що подвиг Микити Галагана став основою для легенди про Івана Сусаніна. При цьому слід зазначити, що факт існування Сусаніна знаходиться під сумнівом, щодо Галагана – є переконливі документальні свідчення.

Василь Верещага... Камергер польського короля Яна Казимира. Він мав настільки велику довіру короля, що навіть сенатори-магнати, незадоволені присутністю Верещаги, не могли його «по королівській ласці із думи вислати». На цьому рівні розвідник перебував досить довго, а тому Хмельницький мав можливість дістати чимало цінної інформації з найперших рук.

Потрапляючи декілька разів під підозру і навіть арешт, Василь успішно придумував легенди своєї «відданості» королю. Та одного разу магнати зуміли підкупити слугу Верещаги і довести його зв'язок із Хмельницьким. Це стає фатальним для розвідника...

Серед героїв-розвідників можна знову згадати керівника розвідки тогочасної України.

Лаврін Капуста... Після битви під Жовтими Водами йому присвоюють чин полковника гадяцького і він стає одним із найвищих офіцерів у гетьманському стані. Капуста відповідає за безпеку різних зустрічей Богдана Хмельницького на державному рівні. Так, коли комісари польського посольства після битви під Жовтими Водами прибули для обговорення перемир'я у Переяслав, то їх розселили на тій самій вулиці, де розташовувався зі своєю канцелярією гетьман. Перед їхніми будинками поставили варту. Ні виходити, ні входити вільно ніхто з них не міг. Лаврін Капуста, відвідуючи послів, сказав «виправдовуючись»: «Козаки і народ мають лють велику на вас. Мусимо вжити

своїх «ангелів смерті» у Польщу, Турцію, Крим і Литву, вербував надійних людей у стані ворога. Але найбільше бдав полковник про безпеку свого гетьмана.

Якось після розгрому поляків у битві під Зборовом та ухвалення мирного договору 8 серпня 1649 року Богдан Хмельницький прибув до табору короля Яна Казимира для переговорів. Лаврін Капуста вжив усіх заходів для підвищеної охорони безпеки гетьмана та його почту. Все було продумано до тонкощів. Хмельницького супроводжувало сто козаків з оголеними шаблями під командуванням полковника Івана Золотаренка у повному бойовому порядку. Навіть естетика була передбачена: усі коні – однакової масті, сірі в яблуках. Не так уявляв собі король зустріч із гетьманом і козацькою делегацією.

Українські полки рушили з-під Зборова. А ввечері в козацькому таборі лунали крики і постріли. Гетьман звелів виставити сто бочок меду і горілки та на кожну сотню видати по десять смажених баранів. Козаки отримали по 10-50 злотих. У зборовському костюлі відслужили месу по загиблих у битві і проголосили анафему клятим схизматам. Король і сенатори були присутні на месі. Лаврін із задоволенням пожинав плоди своєї праці.

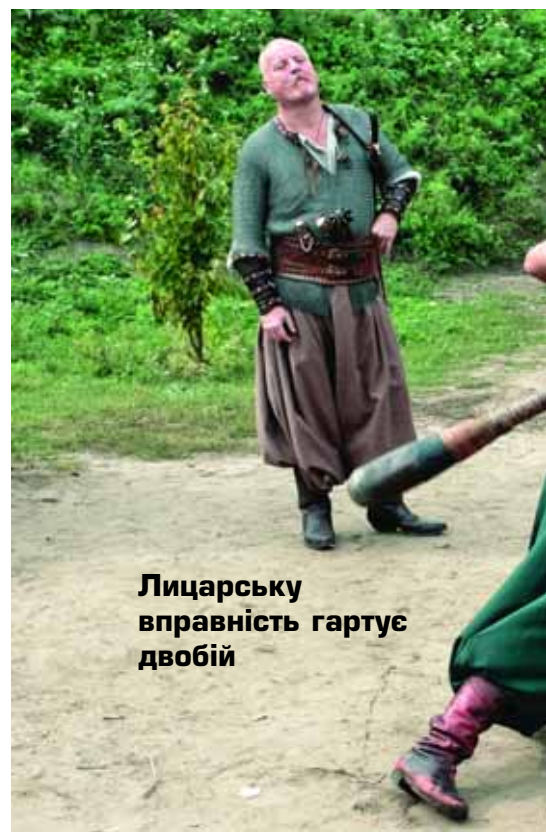
Після Берестечка (1651 рік) Капуста посилає козака-розвідника Малюгу у самісіньке пекло – у Варшаву – для збору інформації. Після

заходів, щоб життя ваше було у безпеці...»

Професійний розвідник скрізь возить із собою книжки, серед яких і «Секрети єзуїтського ордену» Мішеля Сюгаде, де йдеться про основи розвідки, таємниці дипломатії та політичний терор ордену. Полковник серйозно готує свою сотню «ангелів смерті» до розвідувальної діяльності.

«Ну справжній полковник!»

У скрині агентів розвідки були предмети і зброя, якими вони користувалися для маскування й особистого захисту. Це – перуки, різні види вусів та борід, спеціальний одяг, трубки для підслуховування, кинджали з тайниками для записок, позолочені сережки з отрутою та ще багато чого необхідного. Отаман закидав і впроваджував

Лицарську вправність гартує двобій

свого повернення розвідник повідомив, що в польських вищих колах говорять про те, що султан бурсьманський гетьмана Хмеля до себе в підданство кличе знову. Папа ж Римський анафему проголосив Хмельницькому. Розповів Малуґа і про польську сітку шпигунів, яка діяла в Україні, та ворожого агента Ярему Гунцеля. Лазутчика піймали та заарештували.

Отаман розвідки цілком віддавав не тільки таємній службі, але і виконував дипломатичні доручення. В якості гетьманського посла його направляють до кримського хана Іслам-Гірея. Той висловлює своє не-

спляхтя та єзуїти намагалися звести зі світу Хмельницького, тож почали діяти через його дружину Матрону (друге ім'я – Олена). Служба безпеки Капусти перехопила листи колишнього її чоловіка, підстарости Чаплинського, до неї, в яких він радить сховати всі скарби гетьмана, а його самого отруїти. І коли Матрону повели на тортури, то вона зізналася, що вже мала намір здійснити лиходійство. Її та шістьох спільників послали на шибеницю. Так у черговий раз було врятовано великого гетьмана України.

А як склалася доля головного розвідника Лавріна Капусти – дос-

милості!» Капуста усміхнувся, проте повз його уваги не пройшов сполоханий погляд ченця. Він сів на лаву за стіл, поправив пістоль. У цю мить за його спиною пролунали швидкі кроки і Лаврін відчув, як щось гостре пронизало спину. Він застогнав. Через силу повернув голову назад і вловив перекошене страхом та люттям обличчя Чебреця, який вчепився своїми пальцями в його горло і став душити. Із присвистом виривалася з-під кинджала кров. У корчму вскочило кілька єзуїтів. Спочатку Капусту вирішили закопати в лісі, але потім убивці винесли його тіло з корчми і поклали поперек дороги.

Незабаром із лісу виїхало з два десятки вершників. Попереду на білому коні їхав Хмельницький, за ним гарцювала варта. На дорозі вони побачили тіло людини. Гетьман зіскочив з коня і нахилився... це був отаман Капуста. «Лавріне, як же це так?» – тихо покликав Богдан. Але той мовчав, був мертвий. Тоді руки гетьмана намацали у спині друга рукоятку кинджала, на якій були вигравіровані золотом літери: «А.М.Д.Г.» («Ад майорем деї глоріям!», тобто «Для більшої слави Бога!»). Хмельницький уміть зрозумів, хто убив Капусту. Єзуїти. Тіло полковника відправили до Чигирина, де і поховали. Біля могили Хмельницький скорбно промовив: «Прощавай, брате, не забуде тебе Україна!»

Аналізуючи національно-визвольну боротьбу, можна стверджувати, що її сильні сторони полягали в масовому характері, самовідданості й героїзмі повстанців, їхньому прагненні домогтися єдності козацької України. Водночас було чимало й негативного: згасання державної ідеї, неспроможність створити керівний центр та єдину армію, пасивність значної частини козацтва й старшини, міжусобиці та свавілля ватажків. А після України розділилася на два гетьманства: Правобережне та Лівобережне. Називаючи цей період «руїною» (1663-1687), історики взяли цю назву з народних переказів тих часів, де зазначалося, що Україна «доборолася до краю». Але добра згадка про сотню «ангелів смерті» Лавріна Капусти і самого отамана назавжди залишиться в пам'яті справжніх патріотів.

Лев КУДРЯВЦЕВ

«Тіло полковника (Лавріна Капусти) відправили до Чигирина, де і поховали. Біля його могили Хмельницький скорбно промовив: «Прощавай, брате, не забуде тебе Україна!»

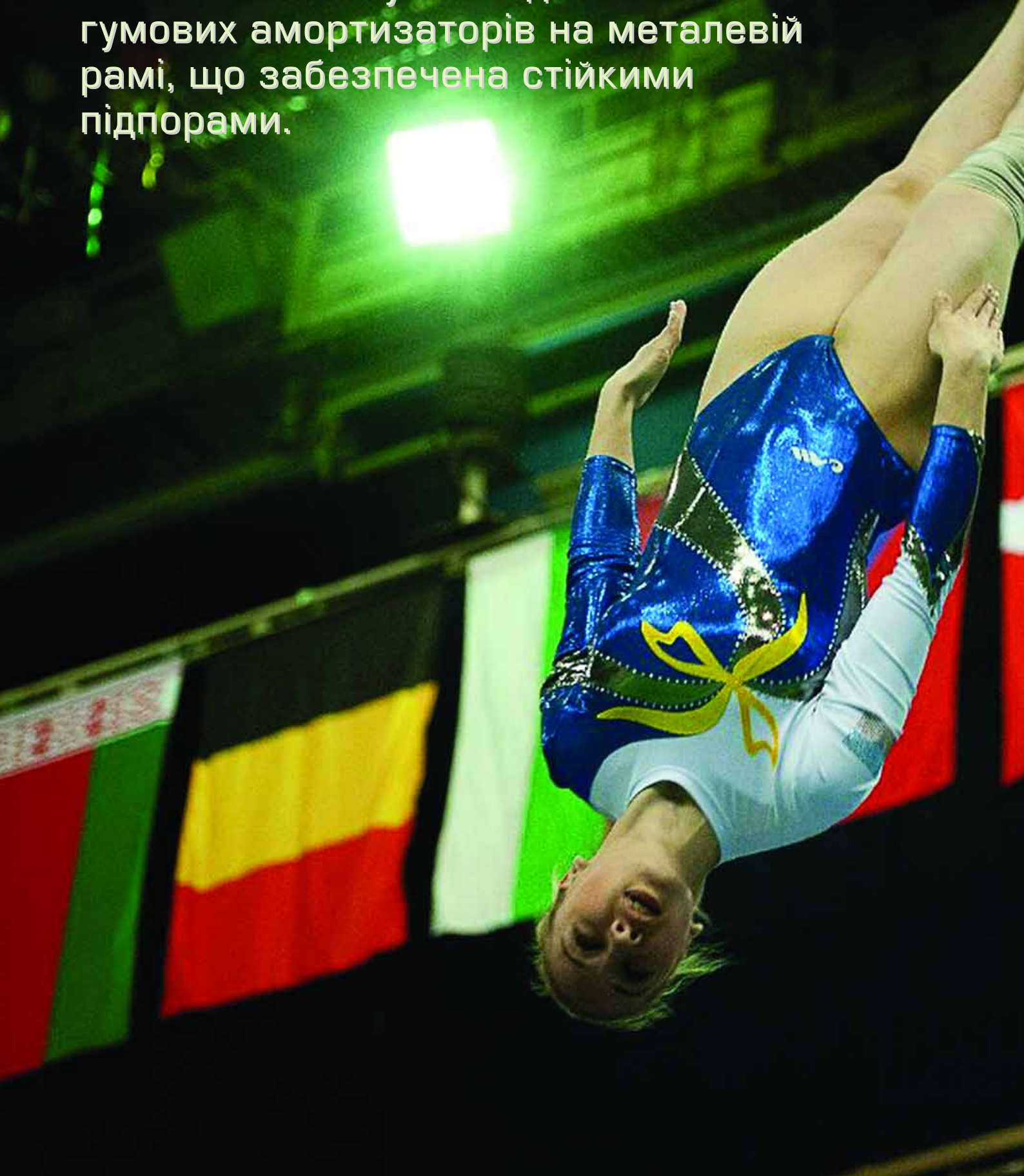
задоволення союзом України та Московії. Їздив Лаврін Капуста й у Царгород, де перебував два тижні і багато чого дізнався про політику султана Мухаммеда IV, візира Сефер Казі та його міністрів. Він блискуче виконав свою місію. У жовтні 1653 року Капусту прийняв московський цар Олексій Михайлович.

Полковник був мудрим діячем, хоробрим воїном і патріотом України. Весь час він перебував на сторожі безпеки українського гетьмана. Польські можновладці,

теменно не відомо. У книзі українського письменника Натана Рибак «Переяславська рада» йдеться про те, що одного разу Лавріну доставили листа. Він прочитав його і замислився. Це було загадкове повідомлення про те, що о третій годині ночі в корчмі «Меч і шабля», на Суботівському тракті, на нього чекатиме людина, яка має важливі вісті. І він поїхав туди без охорони. У дверях закладу Лаврін зустрівся зі знайомим ченцем Чебрецем, який привітався: «Доземний уклін вашій

Батут (від франц. batoude, італ. battuta – «удар») – пристрій для стрибків на спеціальній сітці, сплетеній із прозорої тасьми і натягнутій за допомогою гумових амортизаторів на металевій рамі, що забезпечена стійкими підпорами.

«ЗВИЧАЙНЕ ДИВО: ДІТЛАХИ ЕСКІМОСІВ ПЕРШИМИ ВИПРОБУВАЛИ БАТУТ. ЇХНЮ МРІЮ «ДОСТРИБНУТИ ДО НЕБЕС» ПРОДОВЖИЛИ ОЛІМПІЙЦІ...»

МАРИНА КИЙКО – молодший сержант служби за контрактом, спортсмен–інструктор Центрального спортивного клубу Збройних Сил України, майстер спорту міжнародного класу.

Народилася 7 січня 1987 року в м. Києві. Закінчила Національний університет фізичного виховання і спорту України. Перші тренери – Анатолій Келін, Леонід Казінюк. Тренер – Віктор Кагарлицький.

Чемпіонат Європи–2006 – 1-ше місце в командних змаганнях.

Чемпіонат Європи–2012 – 2-ге місце в командних змаганнях.

Кубок світу–2011 – 2-ге місце в синхронних стрибках на батуті.

Кубок світу–2012 – 1-ше місце в синхронних стрибках на батуті.

– Марино, ти обрала такий вид спорту, як стрибки на батуті, сама або за чиею порадою?

– Спочатку мама записала мене на бальні танці, потім – на художню гімнастику. Та у мене постійно щось не складалося. І лише в одинадцять років я вперше потрапила до легкоатлетичного манежу. Це сталося цілком випадково: хтось зі знайомих сказав, що є такий вид спорту, як стрибки на батуті. Тож вирішили спробувати. Мабуть, ми так довго «експериментували» ще й тому, що мої батьки зовсім не були пов'язані зі спортом: мама працює швачкою, батько – у галузі будівництва.

– І де розпочинала займатися?

– Усі п'ятнадцять років я тренуюся в київському манежі ЦСКА.

– А коли прийняла рішення вийти на професійний рівень?

– У нас дівчатка можуть розпочинати тренуватися із шести років, хлопці – із семи. Отже, у свої одинадцять я була мало не в два рази старшою від малечі. Незважаючи на те, що ми прийшли до секції запізно, для нас зробили виняток. Мабуть, думали, що настирливі прохачі після першого ж заняття більш не

повернутися до зали. Зізнаюся – попервах я взагалі нічого не вміла, а просто з широко розплющеними очима дивилася на інших. Мені відразу все сподобалося: і атмосфера спортивного азарту, і дівчата, які так красиво «парили» у повітрі. Спробувала сама пострибати, і от до сих пір пробую «дострибнути до небес».

– Коли ж прийшли перші успіхи?

– Уже через вісім місяців я виграла чемпіонат України серед юніорів! І досі дивуюся, як ми з моїм тренером Віктором Кагарлицьким за такий короткий проміжок часу зуміли підготувати програму і випередити титулованих суперниць. Можливо, моему успіху сприяло несамолюбне бажання відчуття смаку перемоги.

– Кращі результати ти показуєш у синхронних стрибках...

– Це дійсно так. Моею напарницею є харків'янка Наталія Москвіна. На жаль, синхронні стрибки не включені до програми Олімпіади, але по цьому виду проводяться Всесвітні ігри (до цьогогорічних ми вже розпочали інтенсивну підготовку). Мені здається, що за «синхроном» цікавіше спостерігати. У 2011 році ми з Наталією були другими у фіналі Кубка світу, а в 2012-му здобули «золото». В індивідуальних виступах поки що мій найкращий результат – 6-те місце у фіналі Кубка світу-2012.

– Які елементи виконуються під час програми?

– У нас є дві комбінації – обов'язкова і довільна. У першій із десяти два елементи є складними та обов'язковими. Їх ми не можемо повторювати в другій комбінації.

– Скажи, чи існують якісь часові рамки для виступів?

– Вправа повинна тривати не більше однієї хвилини. За перевищення часу судді знижують оцінки. У разі, якщо спортсмену завадила яка-небудь зовнішня дія або несправність обладнання, може надаватися друга спроба.

Стрибки на батуті дебютували на олімпійській арені в Сіднеї у 2000 році. Але насправді історія виникнення стрибків на батуті є дивовижною.

Ще сторіччя тому ескімоси підкидали дітей у повітря, використовуючи подобу батутів, розтягнувши шкіри моржів! Англійці удосконалили цю забаву за допомогою ковдр. У XIX ст. індійські племена виготовляли пристосування, схожі на батут. Але більш масово про його виникнення дізналися завдяки... цирку-шапіто. Батут винайшов французький цирковий акробат середньовіччя Дю Трамполіне. Він спочатку сконструював підкидну дошку (яка зараз на честь винахідника називається трампліном), а пізніше модернізував її в підкидну сітку. Кожна вистава завершувалася номером, в якому брала участь уся циркова група. Артисти демонстрували різні акробатичні трюки, виконуючи подвійне і потрійне сальто у повітрі.

Із цирку батут «стрибнув» на спортивні підмостки. У 1926 році американці Л. Крісвольд та Г. Ніссен замислилися над його удосконаленням. Перша модель з'явилася в 1928 році, а в 1939-му Ніссен запатентував значно поліпшений спортивний снаряд. Популярність стрибків на батуті зросла в США настільки, що їх було включено до програми фізичного виховання шкіл та університетів. А масове захоплення

– Скільки часу на день ти, зазвичай, проводиш на батуті?

– Поки немає зборів, тренування проходять шість разів на тиждень. Під час зборів займаємося по два рази на день у середньому по 2-2,5 години.

– Яка специфіка суддівства у змаганнях на батуті?

– У цілому, індивідуальні виступи спортсменів оцінюють від 8 до 10 чоловік, синхронні – від 11 до 13.

– Чи присутній в їхній роботі суб'єктивізм?

– Інколи і таке трапляється. Показовим є приклад із першою олімпійською чемпіонкою в стрибках на батуті росіянкою Іриною Караваєвою. У 2001 році на чемпіонаті світу в Данії вона віддала свою золоту медаль представниці Німеччини Ганні Догонадзе. Пізніше Караваєва розповіла, що, оцінюючи складність, один із суддів переплутав її з німецькою батутисткою. Тоді спортсменка прийняла рішення відмовитися від перемоги на користь суперниці. До речі, Ганну вона знала з 1990 року, і до її від'їзду до Німеччини в 1993-му вони разом виступали в російській збірній. Тоді ініціативу Караваєвої підтримав навіть Президент Міжнародної федерації гімнастики Бруно Гранді: зробивши виняток із правил, він уперше дозволив внести зміни до підсумкових офіційних результатів.

– Чи можуть дискваліфікувати спортсмена при виконанні вправ на батуті і за що?

– Можуть зняти зі змагань за банальне недотримання правил носіння спортивного одягу. Приміром, жінки повинні мати купальник та білі батутні тапочки. Під час виступу виключена наявність прикрас або годинника. Щоправда, батутисти можуть носити каблучки, проте без каменів і якщо вони закриті (забинтовані). Крім того, усі члени команди або синхронні пари повинні мати однаковий одяг.

– Невже каблучка або сережка можуть заважати?

– Судіть самі: якимось на тренуванні я зачепилася сережкою за мат. Відчуття були, м'яко кажучи, не з

приємних.

Мені тоді

здалося, що лишилася

без вуха. Відтоді з прикрасами на батуті не «експериментую».

– Пригадай, з якою метою ти їхала на Олімпіаду?

– Кожен спортсмен їде вигравати. Я знаю свої сили: задача мінімум – це потрапити до фінальної вісімки, максимум – здобути «золото».

Керівництво федерації вирішило провести передолімпійські збори саме в Англії. До Лондону ми приїхали за три тижні до початку Ігор. З моїм товаришем по збірній Юрієм Нікітіним потрапили саме на відкриття олімпійського селища. Хоча, можливо, не треба було б так поспішати.

ними призвело до виникнення цілих змагань: у 1948 році вперше відбулися національні та студентські чемпіонати США, а в 1953-му стрибки на батуті увійшли до програми Панамериканських ігор. З 1958 року у Швейцарії, Шотландії, Англії, ФРН та інших країнах почали проводити навіть національні першості.

Відтоді цей вид спорту набув всесвітнього розмаху. У 1964 році створена Міжнародна федерація стрибків на батуті і проведений перший чемпіонат світу в Лондоні. З 1981 року проходять Кубки світу, а з 2000-го нагороди з цієї дисципліни розігрують на Олімпійських іграх.

Усі переваги батуту оцінили представники різних видів спорту. У процесі тренувань ним користуються не лише гімнасти або стрибунки, але і сноубордисти, скейтбордисти, люди, які займаються фрістайлом, гірськолижним спортом, стрибками у воду, катанням на роликах... У середині XX ст. батут знайшов своє застосування і при проведенні підготовчої програми спочатку для льотчиків (першими в авіації для тренування орієнтування в просторі його почали використовувати французи), а трохи згодом — для астронавтів Сполучених Штатів та космонавтів колишнього Радянського Союзу.

– Хіба організатори не створили належних умов для підготовки легкоатлетів?

– Не в тому справа. У нашому повному розпорядженні були і тренувальний зал, і зал для розминки. Але в них стояли різні по жорсткості батуту! Крім того, до змагального залу нас допустили лише за день до виступів. Там опинився абсолютно інший, значно м'якший снаряд, і я не встигла до нього звикнути. На цю проблему звернув увагу і Юрій Нікітін, олімпійський чемпіон Афін-2004 по стрибках на батуті. Розмовляючи з журналістами, він зауважив, що батуту в Лондоні зовсім нові, тому такі незручні.

– Чи відчувала ти підтримку вболівальників?

– Так, присутні, а їх було 10 тис. чоловік, несамоовито підтримували усіх спортсменів.

– Скажи, що вплинуло на твій виступ, під час якого ти двічі припустилася прикрих помилок?

– Я відкривала змагання серед жінок. Під час обов'язкової програми після виконання останнього стрибка приземлилася на коліна. У середині другої комбінації знову впала. Вже потім, коли заспокоїлася і переглянула відеоповтор, побачила, що «загубилася» на останньому елементі першої програми. І це сталося, як мені здається, саме через м'яку батутну сітку. Адже я звикла до жорсткої, тому і зробила неправильний поштовх. А «провал» на другому виступі стався через попередню невдачу. Я була морально надламана і не встигла зібратися.

– І що сказав тобі на це тренер?

– З Віктором Кагарлицьким працюю вже років чотирнадцять, тому його реакція була для мене очікуваною. Ми просто через деякий час у спокійній обстановці розібрали мій виступ, зробили певні висновки. Мені здається: якщо б у нашій команді працював психолог, ми би краще морально підготувалися до олімпійських стартів. Не вистачає у нас і масажиста. У більшості команд суперників ці спеціалісти присутні.

– Чи трапляються травмування під час тренувань або змагань?

– У будь-якому виді спорту цього, на жаль, не уникнути. Адже професіонали виступають на межі можливостей свого організму. Буває, турбують спина, коліна. Нерідкими є мікророзтягування, міжхребетні грижі. У мене якось так прихопило спину, що навіть не могла зігнутися, встати на ноги. Уявляєте, через місяць потрібно було виступати на чемпіонаті світу! Спасибі нашим військовим лікарям із київського Головного військового клінічного госпіталю. Медики мене підлікували і заспокоїли, мовляв, це всього невеличка міжхребетна грижа. І вже через два тижні я була, як новенька!

– Марино, хто твої основні суперники?

– Здебільшого це китайці. Як чемпіони, вони стали «блищати» не так давно, десь із часів афінської Олімпіади-2004.

– У чому ж полягає, на твою думку, секрет їхнього успіху?

– У Піднебесній «дострибнути до небес» китайців навчали українські та російські тренери, які на той час працювали там за контрактами. Саме вони і дали поштовх до розвитку у цій країні стрибків на батуті, а вже потім китайським тренерам залишилося лише продовжувати започатковане та відшліфовувати майстерність. Окрім того, є з кого вибирати (сміється – Прим. авт.). Китайці не відчувають браку у спортсменах: якщо хтось із них травмувався, то йому завжди є заміна (лава запасних – нескінченна).

– До якого віку спортсмени професійно виступають на батуті?

– Досить довго. Приміром, на лондонській Олімпіаді виступала 38-річна батутистка Ганна Догонадзе. Для неї це була вже четверта Олімпіада! Представниці німецької збірної не заважає показувати високі результати ні досить поважний, як для легкоатлетки,

вік, ні народження дитини (її доньці – п'ятнадцять років). Серед чоловіків найстаршим був 34-річний Юрій Нікітін.

– **Отже, можна сподіватися побачити тебе на наступній Олімпіаді в Ріо-де-Жанейро?**

– Звісно, головне, щоб здоров'я дозволило.

– **Останнім часом стрибки на батуті цікавлять не лише професіоналів, а й широкий загал населення. У чому криється така популярність?**

– Батут є універсальним тренажером. Стрибками на ньому можуть займатися люди будь-якої статі і віку (за умови, якщо немає медичних протипоказань). Ці вправи допомагають боротися з целюлітом, тренують вестибулярний апарат, покращують здатність орієнтуватися в просторі, розвивають спритність, силу, швидкість реакції.

Фахівці вважають, що під час стрибків відбуваються позитивні зміни на клітинному рівні організму людини: він активно очищається від шлаків, прискорюються обмінні процеси. Щоденні тренування на батуті впродовж 20 хвилин навіть уповільнюють процес старіння! Підтвердженням цьому є експеримент, проведений у Каліфорнії відомим фізіологом Джеймсом Уайтом. Лікар запропонував групі літніх жінок, які вели пасивний спосіб життя, регулярно виконувати стрибки на батуті. І як результат – вони швидко скинули вагу, позбавилися мішків під очима і зморшок, помолодшали. Тож систематичні вправи на батуті сприяють активному виведенню шлаків і токсинів з організму. Адже саме токсини, накопичуючись через малорухомий спосіб життя, чинять на нас руйнівну дію, прискорюючи процеси старіння. Стрибки на батуті забезпечують правильний рух лімфи, яка і виводить шкідливі шлаки. Ці заняття відносяться до

аеробних навантажень. За короткий термін людина може привести в порядок фігуру, зміцнити хребет і суглоби, позбавитися від плоскостопості, розвинути координацію, гнучкість та витривалість. Нещодавно знаменита топ-модель Хайді Клум у своєму інтерв'ю зізналася, що в якості основного тренування для підтримки відмінної форми вона вибрала саме стрибки на батуті. До того ж, цей снаряд використовують не тільки для стрибків: на ньому можна влаштувати різного роду ігри та змагання, відпочивати, читати, малювати. А маленькі діти, притримуючись за сітку батута, можуть навіть здійснювати свої перші кроки.

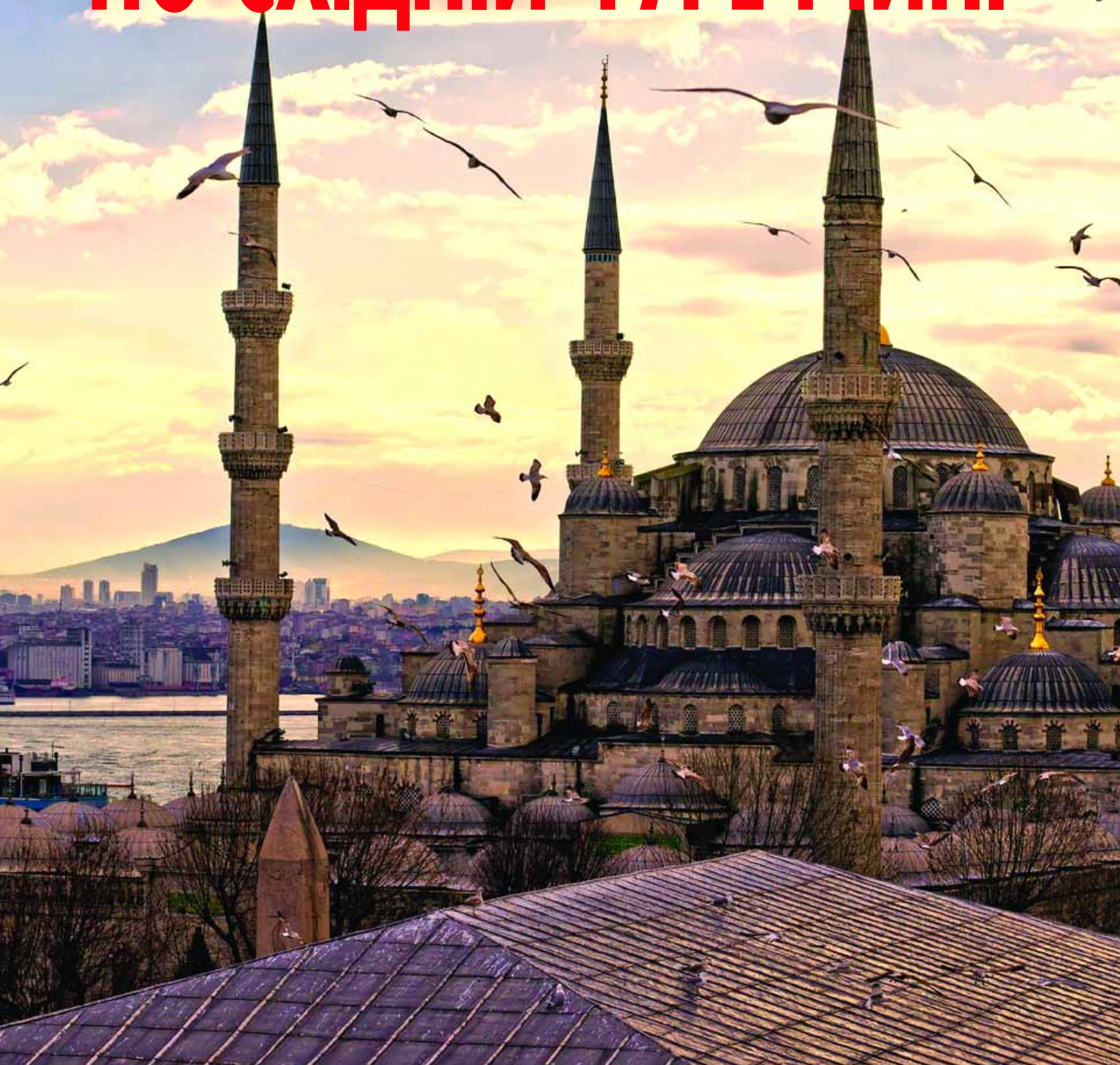
– **Отже, батут ще не вичерпав усіх своїх можливостей?**

– Звісно, що ні. Навіть існують проекти, які ще б учора здалися нам фантастичними. Так, на конкурсі з будівництва моста в Парижі архітектори з бюро Atelier Zundel Cristea (AZC) запропонували неординарне рішення: ріку Сіну можна буде буквально перелетіти або... перестрибнути, побудувавши міст-батут. За задумом авторів унікальної споруди, вона покликана стати новою розвагою для жителів міста, перенесе кожного у Світ мрій і перетворить звичайний пішохідний перехід на справжню пригоду.

За проектом міст складається з трьох основних батутів-кілець діаметром по 30 м. Уся його конструкція підтримується білим повітряним обідком, заповненим 3,7 тис. кубометрів повітря. У місцях, де обідок стикається з водою, встановлені спеціальні плаваючі буйки, зв'язані між собою шнуром. Подібна структура дозволить мосту завжди бути стійким, як би сильно не стрибали його відвідувачі. Якщо AZC виграє конкурс, то батут побудують поряд з мостом Бір-Хакейм у самому центрі міста, тож звільнення від сил гравітації можна буде відчувати, насолоджуючись видами всього Парижа...

Бесіду вів Юрій СМЕЛОВ

З НАПЛІЧНИКОМ ПО СХІДНІЙ ТУРЕЧЧИНІ

Нещодавно чернігівський журналіст, мандрівник і письменник Олександр Волощук подорожував автостопом по Близькому Сходу, відвідавши Іран, Туреччину, Ірак, Сирію, Йорданію та Ліван. Близько місяця продовжувалося його знайомство зі Східною Туреччиною, враженнями про яку він ділиться з читачами «Війська України».

На древній землі Урарту

Головною метою мандрівки були знайомство з мусульманськими країнами Близького Сходу, пізнання сутності ісламу і східної цивілізації. Бо давно знаю, що справжній світ суттєво відрізняється від того, яким його показують по телевізору або описують у газетах. Він – набагато простіший, добріший і гостинніший.

Уперше на турецьку землю я потрапив із напрочуд доброзичливого Ірану. Кордон перейшов недалеко від міста Хаккарі. Заплатив 30 доларів за візу і поспілкувався з начальником прикордонного пункту в кабінеті з портретом Ататюрка на стіні. На запитання, якою буде моя наступна після Туреччини

країна, я відверто відповів: «Іракський Курдистан». Але ці слова йому не вельми сподобалися: «No, mister, no Kurdistan! Northern Iraq!»

Ну то й добре, нехай буде Північний Ірак (пізніше я зрозумів, що слово «Курдистан» у Туреччині взагалі знаходиться під негласною заборонаю).

Перший досвід автостопу в країні виявився успішним: зупинився «Ніссан», що безоплатно довів мене до невеликого містечка Юксекова. Тут поява іноземця з наплічником викликала жвавий інтерес у місцевих жителів. Я отримав запрошення на чай до одного з офісів. Ця традиція – пригощати подорожнього чашечкою цього запашного напою – незмінна і в багатьох інших землях мусульманського Сходу: Азербайджані, Ірані, Сирії. Поки вибрався з Юксекови на трасу в бік Вана, згустилися сутінки, тому довелося ставити намет. Вранці, прокинувшись від шуму, я просунув го-

лову назовні і побачив картину, знайому по колишніх поїздках у «гарячі точки» Північного Кавказу: дорогою повільно рухалася колона з двох БТРів та іншого броньованого транспорту, супроводжуючі її солдати з міношукачами ґрунтовно обстежували узбіччя. Це Східна Туреччина, тут бояться курдських сепаратистів...

За кілька годин попутний пікап привіз мене в місто Ван, розташоване на висоті 1700 м над рівнем моря та яке стоїть на березі однойменного солоного озера, оточеного високими гірськими хребтами. У древні часи це була територія могутнього царства Урарту. Середньовіччя залишило тут немало фортець, храмів і мальовничих руїн. Для мене ж відвідання Вана було цікаве, насамперед, тим, що назва міста повністю збігається з моєю «назвою», тобто першими буквами прізвища, імені та по батькові (російською): Волощук Александр Николаевич – В.А.Н.

Озеро Ван – справжня перлина Східної Туреччини, дивне по красі і загадковості місце. Особливо коли у вранішньому серпанку бачиш на протилежному березі піднесені до неба засніжені гірські вершини. Або колипливеш на острів Ахтамар, а перед тобою поступово вимальовуються струнки і витончені форми стародавньої вірменської церкви II століття.

Сіірт, Бітліс, Ширнак – теж, безумовно, цікаві та своєрідні міста східної частини Туреччини. У Бітлісі середньовіччя органічно переплелось із сьогоденням: прямо під стінами древньої фортеці розташовується сучасний міський ринок, який інколи нагадує військову панораму, де «армія» торговців «веде перемови» з «армією» покупців. Сіірт запам'ятався гостинністю: упродовж трьох годин мене шість разів запрошували на чай, а один раз – і на ситний обід. Молодий турок Гілмаз обдарував купюрою в 10 лір. Ширнак вражає своїм розміщенням: на вершині гори, звідки відкриваються дивовижні види на навколишні хребти і долини.

Біля міста Джізре я вперше побачив велику ріку Тігр, а незабаром був і на турецько-іракському кордоні, прямуючи до іракського Курдистану.

Пил тисячоліть, військова гостинність і турецькі діти

Проїхавши автостопом «Ноу Курдистан», через 10 днів я повернувся до Туреччини. Уздовж сирійського кордону неспішно попрямував на захід. Незабаром дістався Мардіні. О-о, Мардін! На землі є багато цікавих міст, але це – унікальне. Відоме архітектурними будівлями в арабському стилі, а також своїм розташуванням на скелястій місцевості, Мардін або Кам'яне місто уособлює застиглу поезію каменю, пронизану хитросплетіннями орнаменту вузьких вуличок, якими їздять машини і ходять осідлані віслюки, у мечетях натхненно возносять хвалу Аллаху, на базарі жваво торгують чим завгодно, а пафосних туристів возять по околицях поглянути старовинний сирійський католицький монастир Дейрюльзафаран. Коли потрапив у

Хасанкейф, невелике містечко з великою історією, то відразу відчув себе в ранньому середньовіччі. У скелях, що нависають над містом, люди справдавна висікали житла і до цих пір (!) у них живуть. Поруч – живописні і величні руїни древньої мечеті та медресе (медресе – середня і вища школа мусульман Близького та Середнього Сходу, а також Пакистану і Північної Індії), залишки античного моста-віадук (віадук – інженерна споруда на високих опорах через глибокий яр, ущелину тощо) на річці Діджле. У древньому Харрані – місці, випаленому сонцем, – я з насолодою ходив по тисячолітньому пилу, який

вкриває руїни одного з центрів месопотамської цивілізації.

Якось темним вечором неподалік від Батмана, сам про те не здогадуючись, поставив намет поряд з військовим аеродромом. Але і заснути не встиг, як на двох броньованих машинах приїхали турецькі військові і, направивши на намет потужний прожектор, зацікавили в мені курдського терориста. Але незабаром мандрівницька суть незнайомця стала зрозумілою, я був відвезений до міста й абсолютно безкоштовно поселений у готелі. Взагалі, Туреччина – країна не дешева (у порівнянні з Україною), але це з гаком компенсується гостинністю і добротою місцевих жителів. Багато разів, проходячи вулицями міст повз торговельні ряди, я отримував у дарунок яблука, мандарини, апельсини. Інколи турки запрошували переночувати – це було душевно і щиро.

Автостоп у Туреччині – прекрасний, як і її дороги. За бажанням можна було б проїхати цю сонячну країну досить швидко транзитом, але набагато цікавіше подорожувати неспішно, вивчаючи і відчуваючи її «внутрішній дух». І, звичайно ж, спілкуватися з людьми. Адже багато знайомств, які виникли у процесі дороги, з часом переростають у міцну дружбу. Надовго зберуться приємні спогади про зустрічі з адвокатом із Газіантепа Маїлом Солмазом, стамбульським банкіром Руфатом Ібрагімовим (азербайджанцем за національністю), простим селянином із Тунджелі Зульф'яром Караюлле, а також багатьма іншими людьми в різних куточках Туреччини. Єдиний негатив від цієї подорожі – турецькі діти. Угледівши іноземця з наплічником, вони вважають за обов'язок прокричати навздогін йому що-небудь по-англійськи («Hello», «What is your name?» тощо). У більшості випадків складалося враження, що вони роблять це нещиро, на рівні автоматизму. Взагалі-то, приємно, коли тебе вітають, але чом би не здороватися рідною їм турецькою мовою? Але то, дарма. Інколи услід подорожуючому летить каміння, а це вже дуже погано.

Через Газіантеп, Османіє і старовинну фортецю Топраккале мандрівні шляхи вивели мене на берег Середземного моря, у портове місто Іскендерун (українською мовою перекладається як «Олександрівськ»). Тут гори, пальми, мандарини і зростаючий у міру наб-

лиження до сирійського кордону вплив католицької церкви. В одній із них, до речі, мені люб'язно дозволили зупинитися і відпочити перед подальшою дорогою. А попереду ще Сирія, Йорданія, Ліван.

Автостоп по діагоналі

Утретє до Туреччини я потрапив із Сирії, з боку Алеппо. Тепер до моїх планів входив перетин Східної Туреччини по діагоналі: з південного заходу на північний схід.

Друга половина грудня... В Анатолійських горах лежить сніг. Інколи температура знижується до – 15 °С, але ж які прекрасні гірські зимові пейзажі! Їхати доводилося на абсолютно різних транспортних засобах: легковиках і вантажівках, далекобійних «фурах» і мотоциклах, а одного разу навіть підводою. Та й пішки йшов із задоволенням, 25-кілограмовий наплічник цьому не перешкодив.

У місті Елазіг холодним ранком я присів на лавку відпочити і водночас занотувати враження. Із найближчої чайхани вийшов турок і жестом запропонував зайти погрітися та посмакувати чаєм. Усередині чаювало близько десятка чоловіків. До мене відразу ж проявили інтерес. Спілкування проходило на суміші англійської і турецької мов, а через півгодина мені «організували» машину, яка вивезла з Елазіга у напрямі наступного міста. В Ерзурум, що знаходиться на висоті близько 2000 м над рівнем моря, мандрівник відчуває себе, як у великому музеї просто неба. Медресе Якутіє і «дубль-мінарет», мавзолей Султана Еміра і старовинна цитадель, з оглядового майданчика якої відкривається дивний вид на місто, оповите морозним серпанком.

Неподалік поселення Каракурт (у перекладі з турецької – «Чорний вовк») із необачності я знову поставив намет на території «мілітарі-парку». Як і в Батмані, приїхали військові, перевірили документи і внаслідок відсутності у цій місцевості готелю відвезли мене ночувати у свою частину. А вранці, поснідавши в солдатській їдальні, я продовжив подорож на північ. Невелике місто Карс цікаве тим, що від 1878 до 1917 року воно входило до складу Російської імперії, а в його архітектурі і дотепер виразно відчувається вплив Росії. Над Карсом височить фортеця, а біля підніжжя фортечної гори вже більше тисячі років стоїть стародавня вірменська церква, на кам'яних плитах якої, наче символ століть, зростають мохи і невеликі дерева.

Коли їхав по древній Ані (на самому кордоні з Вірменією), побачив на обрії снігові вершини Арагаца та Арарата, до яких напрямки були відповідно 70 і 120 км. Біблейські місцини...

Останню ночівлю в Туреччині провів у невеликому селищі Пософ, неподалік грузинського кордону. Центральні вулиці його настільки вузькі, що далекобійник, який необачно заїхав у середмістя, довго мучився, намагаючись «вписати» свою машину у поворот. Шестеро місцевих жителів усіляко намагалися допомогти йому порадами, а я спостерігав за цією цікавою картиною з балкону невеликого приватного готелю.

Наступного ранку залишив турецьку землю, сказавши їй «до побачення», бо не сумнівався в тому, що незабаром сюди повернусь. Щоб знову насолодитися Туреччиною та її людьми.

Олександр ВОЛОЩУК

Нові будівлі в Ужгороді, Конотопі,
Чопі, Дніпропетровську,
Чернигові, Харкові,
Києві — ось воно
військове
сімейне щастя

У НАШИХ КОЛЕГ

ФОРМУЛА УСПІШНОЇ СЛУЖБИ

Проблема «де жити?» перестає заважати
воїнам-залізничникам зразково
виконувати свої службові обов'язки. Вона
поступово, але вирішується. Ось і новий
24-квартирний дім у Новомосковську
став 16-м житловим об'єктом,
збудованим за останні 6 років. Багато
хто вважає, що забезпечення
військовослужбовців житлом — є
формулою їхньої успішної служби.

Як виявилося, голова Адміністрації Держспецтрансслужби генерал-лейтенант Микола Мальков «слів на вітер не кидає»: сказавши усім присутнім на святковому зібранні у День залізничника, 4 листопада 2012 року, що квартири в цьому будинку отримають сім'ї військових саме під свято Миколая, він втілює у життя свою обіцянку. Взагалі, приємно зазначити, що виконання Перспективного плану поетапного забезпечення житлом військовослужбовців та працівників Державної спеціальної служби транспорту України — здійснюється. І не заважають цьому ані «кризи», ані стрибки цін на

житло, ані гучні заяви різних політиків та комерсантів.

За 5 років до цього святкового заходу у клубі залізничників саме в часи фінансової кризи та подорожчання нерухомості керівники Держспецтрансслужби зібралися разом і визнали, що соціальне забезпечення військовослужбовців — головний пріоритет їхньої діяльності. Щоб не втра

Генерал-лейтенант Микола Мальков та полковник Микола Савчук урочисто «здають» третій будинок у Новомосковську

тити цінних фахівців, потрібно дбати як про цілі колективи, так і окремих людей, причому незалежно від того, чи це полковник, чи рядовий контрактної служби, і будувати для них житло. Тоді не тільки солдат та курсант, які мешкають у теплих і обладнаних казармах, а й офіцер буде впевнений, що без новенької європейського типу квартири не залишиться – всі вони матимуть додатковий стимул служити.

«У березні нинішнього року залізничним військам виповнюється 150 років. Якщо говорити про цей ювілей, то наші підрозділи підійшли до нього не тільки з кращими оцінками за спільні навчання й успішне виконання завдань, пов'язаних з «Євро-2012». Головне, що у нас фактично залишилося лише 504 безквартирних військових. Цього року ми плануємо скоротити чергу, навіть молодих офіцерів-випускників, які встигли обзавестися сім'єю, будемо старатися забезпечити житлом», – ставить за мету головний військовий залізничник генерал-лейтенант Микола Мальков. І вона обов'язково буде реалізована.

Підполковник Василь Шевченко пишається тим, що став новоселом у цій новій будівлі

«Загалом, житлові умови тільки торік покращили 35 сімей військовослужбовців 194-го понтонно-мостового загону, – ділиться його командир – полковник Микола Савчук. – Новий 4-поверховий будинок у військовому містечку зведений за новітніми технологіями, з індивідуальним опаленням у кожній квартирі. Поруч – дитячий майданчик та паркінг. Прибудинкову територію поступово засаджуватимуть деревами та квітами. У військовій частині це вже 3 будівля європейського типу, адже наприкінці 2007 року був зданий в експлуатацію затишний 6-квартирний будинок, а в 2009-му – 18-квартирний. На сьогодні у черзі залишаються 32 безквартирних військовослужбовці».

Дмитро гордиться батьком, підполковником Вадимом Луценком, який подарував родині щасливе майбутнє

Факти говорять самі за себе. Активне будівництво житла в Держспецтрансслужбі Міністерства інфраструктури почалося з 2006 року. Будинки, гуртожитки будувалися «з нуля» або ж перероблялися з колишніх казарм у Дніпропетровську, Конотопі, Чернігові, Харкові, Ужгороді, Чопі, Червонограді та Києві. Динаміка будівництва житла виглядає наступним чином. За 6 років в експлуатацію здано 16 житлових об'єктів. Свої житлові умови покращили понад 1000 військовослужбовців. Стараннями Миколи Малькова, який, до речі, має почесне звання «Заслужений будівельник України», залізне правило – щороку кожна військова частина має здати по будинку – дотримується.

«Ось стоїть дім, зданий в експлуатацію позаминулого року. Як бачите, він уже має «обжитий» вигляд, – розповідає начальник тилу 194-го понтонно-мостового загону (м. Новомосковськ) підполковник Василь Шевченко. – А цей 24-квартирний будинок отримав «право на життя» зовсім нещодавно. Його зараз залюбки освоюють наші офіцери, які вселилися, але ще не встигли обзавестися меблями, перевезти родини тощо... А там, де екскаватор рие яму під фундамент, знаходиться площадка для новобудови, здачу якої заплановано на кінець цього року».

ДОВІДКА «ВУ»: військовослужбовці 194-го понтонно-мостового загону під час навчань «Перспектива – 2012» із завданням справилися професійно: вони за добу проклали наплавний міст НЗМ-56 довжиною 300 м і пустили по ньому ешелон із бронетехнікою. Хлопці показали свій високий фаховий рівень та вкотре засвідчили, що гідні слави своїх дідів-героїв. Літні кияни і досі пам'ятають, як у листопаді 1943 року військові залізничники всього за 13 діб побудували Дарницький міст довжиною 1059 м. У цілому, після Великої Вітчизняної війни військові транспортники відбудували в нашій державі 826 мостів, 12 тунелів, а їхній загальний вклад у розвиток залізничної мережі України становить майже 5000 км відновлених та збудованих заново залізничних колій. До речі, частина прокладених трамвайних колій у Дніпропетровську та Кривому Розі – це теж їхня заслуга.

**Із Божим
благословенням
у столиці
з'явився
сімейний
гуртожиток**

Своїми власними враженнями від будівництва ділиться заступник начальника штабу 194-го понтонно-мостового загону, начальник мобілізаційного відділення підполковник Вадим Луценко: «На службі вже 17 років. Маю дружину і 12-річного сина. Вони щиро раділи, коли я отримував ключі від квартири на урочистостях. Ці при-

довгобудів та прикрих випадків, коли в урочистій обстановці двом різним сім'ям видають ордери на одну квартиру. У чому ж секрет такого успіху? Відповідь дає Микола Мальков: «Комерційні фірми запрошуються тільки на етапі робіт з облаштування квартир уже збудованого дому. Вони встановлюють пластикові вікна, газове обладнання тощо. А до цього етапу військові залізничники будують житло своїми силами». А ще генерал-лейтенант переконаний, що офіцери, прапорщики, контрактники та працівники його відомства заслужили право на свої квартири, тому що в Україні фактично кожний 5 км залізниць – на рахунок саме їх, воїнів-залізничників.

Державна спеціальна служба транспорту України довела, що спроможна організувати бойову підготовку військових фахівців на конкретних об'єктах народного господарства. Практично сьогодні

вона є чи не єдиною організацією, здатною не тільки наводити у стислий термін мости для пропуску через водні перешкоди військових ешелонів та самохідної важкої бойової техніки, а й самотужки будувати соціальне житло.

Сьогодні не кожен журналіст може похвалитися, що під час відрядження бачив у діючій військовій частині одразу з півсотні молодих лейтенантів. Ідея організувати під час навчань «Перспектива-2012» на базі 194-го понтонно-мостового загону загальні збори випускників-лейтенантів належала генерал-лейтенанту Миколі Малькову. І це було зроблено не випадково. По-перше, аби «ввести в стрій» офіцерське поповнення, а по-друге, надати майбутнім командирам цінного досвіду у роботі з напланими мостами, бо далеко не кожен рік розгортають такі споруди, як НЗМ-56.

Була і ще одна мета – залучити молодь до служби у залізничних військах. Цьому сприятиме факт, що вже сьогодні кожен із лейтенантів упевнений, що після прибуття до своєї частини він отримає житло, бо «його генерал» завжди дотримує слово. А де квартира, там і молода офіцерська родина, діти... Від того і сподівання: офіцерську династію військових залізничників буде неодмінно продовжено, як і їхню 150-річну славетну справу.

Юрій ЛАВРОВ

**Світлана та Анатолій
Данильчуки вперше
зігріті теплом власної
оселі**

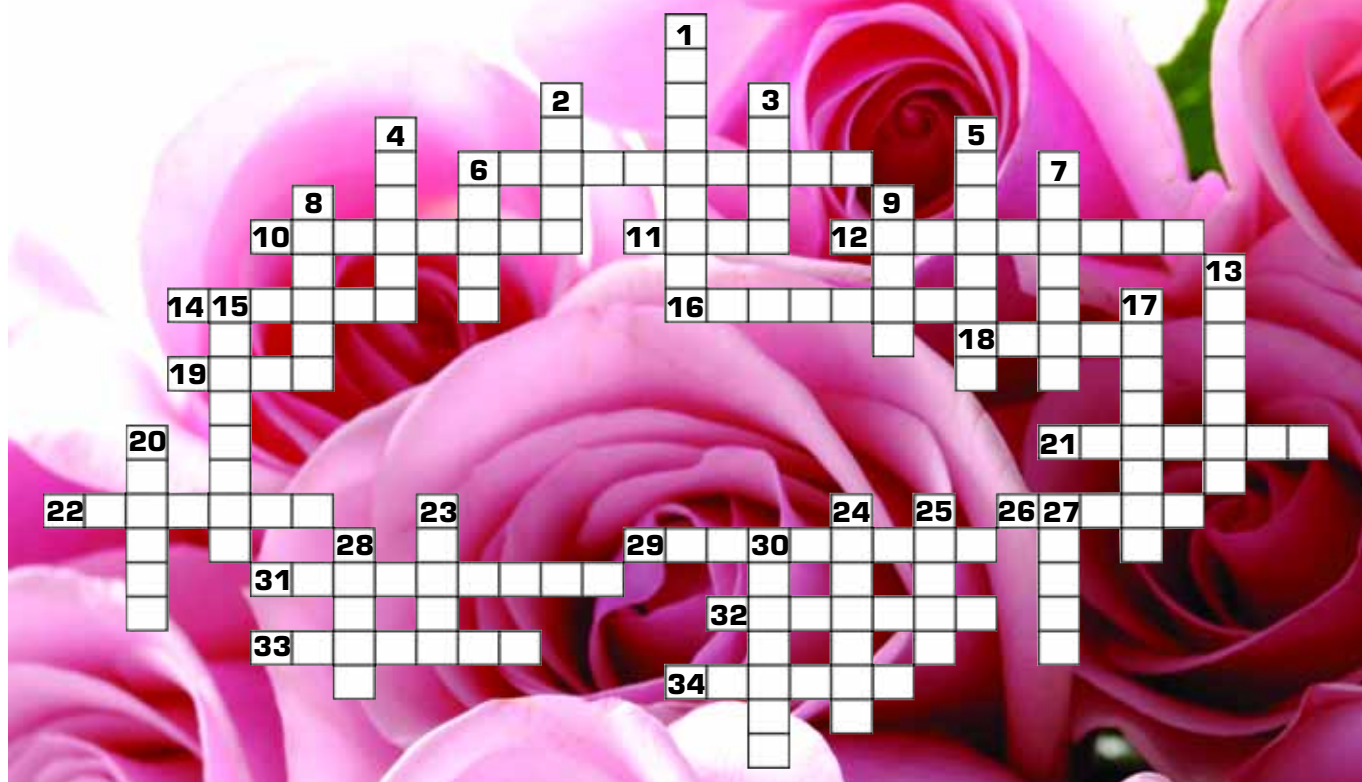
ємні спогади – на все життя. Щодо процесу будівництва мого житла, то я міг вільно його перевірити будь-коли. Достатньо вийти за територію частини і трохи пройтись».

Приблизна ситуація відбувалася не тільки в одному Новомосковську. Пригадуєте монолог Жванецького, коли покупець показує м'ясникові, яку саме частку туші йому відрізати. Так само й офіцери в Чернігові показували будівельникам, як облаштувати їхні майбутні квартири. А це означає, що схеми будівництва житла військових залізничників по всій Україні настільки прозорі, наскільки це взагалі можливо. Тут немає місця всілякого роду посередникам та фірмам-одноднівкам, немає і

**«Як довго я чекала отримати
ордер із рук генерала»**

ЖІНОЧІ ІМЕНА

По горизонталі: **6.** Справжнє ім'я письменниці кінця XIX – початку XX ст., яка взяла собі літературний псевдонім «Грицько Григоренко». **10.** Ім'я дочки Макара Барильченка в комедії драматурга І.Карпенка-Карого (І.К.Тобілевича) «Суєта». **11.** Відгадуючи це ім'я, згадайте велику українську поетесу. **12.** Як звали дружину турецького султана Сулеймана II? **14.** «Коло печі під блаженною рядниною лежить на долівці дівчинка...» Її ім'я? (Оповідання С.Васильченка «Волошки»). **16.** Це ім'я вам допоможе відгадати слово «антоніми». **18.** Старовинне жіноче ім'я. **19.** Пісню «Ой летіли дикі гуси» виконує відома співачка України. Яке її ім'я? **21.** Ім'я з відомої п'єси І.Котляревського. **22.** Ім'я, середні літери якого означають поле. **26.** Роман «Сестри Річинські» написала лауреат Шевченківської премії, письменниця Вільде. Як її звали?

29. Згадайте приказку «Казала ... як удасться». Пропущене слово й підкаже потрібне ім'я **31.** Як звали першу у світі жінку-космонавта? **32.** Яке ім'я мала видатна співачка Шульженко? **33.** Ім'я від Бога. **34.** Київська поетеса, лауреат премії ім. П.Тичини Коломієць написала багато творів для дітей. Як зовуть поетесу?

По вертикалі: **1.** Ім'я дочки київського князя Ярослава Мудрого. **2.** Письменниця Пчілка була у свій час редактором-видавцем журналу «Рідний край». Її ім'я? **3.** Ім'я, що говорить про сподівання. **5.** Останні чотири літери цього імені означають вибій у шахті. **6.** У центрі цього імені злакова культура. **7.** В оповіданні І.Нечужа-Левицького про двох бабів, одну з них звали цим іменем. **8.** Перші три літери цього імені говорять про здібності, хист. **9.** Яке ім'я мала знана українська культурно-освітня діячка Русова?

13. Поема О.Пушкіна Руслан та...». Пропущене ім'я й буде відгадкою. **15.** Перша половина імені говорить про матеріальну дійсність, яка оточує людину. **17.** Друга і третя літери цього імені означають міру земельної площі. **20.** У 1938 р. військові льотчики Гризодубова, Раскова та Осипенко здійснили безпосадковий переліт Москва – Далекий Схід. Як звали льотчицю Осипенко, котра народилася на Запоріжжі? **23.** Ім'я сучасної поетеси Чубач. **24.** Дивно, але з цього імені (без останньої літери) випливає назва жорстокої, грубої людини. **25.** Ім'я, що починається з назви замерзлої води. **27.** Це ім'я має славетна українська співачка, яка окрипила пісню «Козачка». **28.** Як звали велику київську княгиню? **30.** Пригадайте видатну українську оперну співачку Крушельницьку. Яке її ім'я?

Кросворд склав Микола ТУРКІВСЬКИЙ

ВІЙСЬКО УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН
МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Засновник:
Міністерство оборони України
Адреса редакції:
вул. Мельникова, 81,
04050, Київ, Україна, а/с 72
Телефони редакції:
(044) 483-08-39, 489-38-59
mail: viysko2012@ukr.net;
Електронна версія: www.vu.mil.gov.ua

© «Військо України», 2013
Підписано до друку: 15.03.2013 р.
Передплатний індекс: 74101
Передплату можна оформити в усіх поштових відділеннях зв'язку
Свідчення про державну реєстрацію:
КВ № 827 від 12.07.1994 р.
Рік заснування часопису — 1992
Друк: ПП «СТПРЕС»

ТВО головного редактора: Валентин Буряченко.
Відповідальний секретар: Андрій Мирончук. Заступник відповідального секретаря: Андрій Погорелов.
Начальники відділів: Олександр Бірченко, Руслан Ткачук, Вячеслав Петровський, Володимир Косенко.
Фотокореспондент: Сергій Попсуєвич. Спеціальні кореспонденти: Василь Потапчук, Юрій Лавров, Валерій Ворончук, Віталій Луговський, Юрій Кузнецов.
Кореспонденти: Валерія Соколик, Дар'я Чігарева.
Літературні редактори: Лілія Власюк, Меруерт Ісабекова.

Телефон з питань розміщення реклами:
(044) 483-08-39

Редакція не несе відповідальності за зміст повідомлень інформантів і може друкувати статті, не поділяючи поглядів автора. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Роботи (фотознімки, статті, малюнки, тексти та інші матеріали), які прийшли на адресу редакції, не рецензуються і не повертаються. Передрук матеріалів чи будь-яке інше їх використання можливо лише з письмового дозволу редакції. При використанні матеріалів посилання на журнал «Військо України» обов'язкове. За зміст реклами відповідальність несе рекламодавець.

Відповіді на кросворд «Чоловічі імена»

По горизонталі: **4.** Мирон. **5.** Терентій. **9.** Северин. **13.** Богдан. **14.** Ярослав. **15.** Василь. **18.** Ігор. **20.** Семен. **21.** Костянтин. **24.** Михайло. **25.** Іларіон. **26.** Феофан. **27.** Олексій. **29.** Степан. **30.** Кіндрат. **31.** Віктор. **33.** Трохим.
По вертикалі: **1.** Мар'ян. **2.** Юлій. **3.** Кирило. **6.** Іван. **7.** Яків. **8.** Устим. **9.** Сидір. **10.** Феодосій. **11.** Гаврило. **12.** Платон. **16.** Мефодій. **17.** Федір. **19.** Григорій. **22.** Валентин. **23.** Назар. **28.** Мартин. **32.** Арсен.

Чайнворд:

1. Пантелеймон. **2.** Ничипір. **3.** Ростислав. **4.** Всеволод. **5.** Данило. **6.** Олександр. **7.** Родіон. **8.** Наум. **9.** Максим. **10.** Мусій. **11.** Йосип. **12.** Полікарп. **13.** Панас. **14.** Станіслав. **15.** Владислав. **16.** Влас.

Ведуча рубрики Дар'я Чігарєва:

Весна не випадково вважається найпрекраснішою порою року. Вона мінлива та незбагненна, здатна щодня змінювати обличчя та настрої, у своїх метаморфозах нагадує чарівну модницю, яка постійно приміряє нові барвисті сукні. Тому не дивно, що ця пора року — символ жіночності, оновлення, переродження.

Жінка у нашій уяві — це втілення краси, тендітності, витонченості, ніжності, кохання, чарівності, світла. Споконвіків вона, крім берегині сімейного вогнища, була каталізатором і лакмусом процесів, що відбувались у суспільстві, мистецтві, політиці та усіх інших сферах життя людства. Ми знаємо, що не завжди ці процеси були позитивними, не завжди зміни та кардинальні переломи були оксамитовими. І саме в такі моменти беззахисна жінка перетворювалася на міцний щит, який захищав найцінніше, що було в її житті: родину, кохання, честь, країну, віру, ідею. Та навіть тоді, коли все це втрачалось під тиском зовнішніх обставин, коли густа тінь падала на її життя, вона, ніби Фенікс, відроджувалася з попелу, оновлена та ще сильніша. Жіноча незламність духу та внутрішня сила, яка іноді зовсім непомітна, — це те, що об'єднує нижченаведену підбірку для дозвілля та відпочинку...

• ЧИТАЄМО

• СЛУХАЄМО

Повість «Чирик — пташка з характером»

Валентина Чудакова,
1965 рік

Небагато книжок про війну написано жінками, але головною їхньою особливістю є автобіографічність. Саме тому ці книжки так важко і страшно читати, коли розумієш — цих подробиць, від яких холоде кров, неможливо вигадати, це гола правда. Письменниця Валентина Чудакова у першій повісті «Чирик — пташка з характером» розповідає про свій воєнний шлях, який розпочався, коли їй було лише 15 років.

Дівчинку, яка на той час вже була сиротою, офіційно вдовчерила 183 стрілецька дивізія. А потім ким вона тільки не була: і санітаркою, і зв'язковою, і агітатором.

Пізніше закінчила курси командирів взводу, де була єдиною жінкою. Втрата коханої людини, п'ять поранень, дві контузії, смерть близьких та рідних побратимів та посестер — важко повірити, що все це випало на долю 18-річної дівчини. Але голов-

на вражаюча особливість повісті полягає в тому, що письменниця змогла в трагічну історію вплести здорове свіже почуття гумору та невмирущий оптимізм.

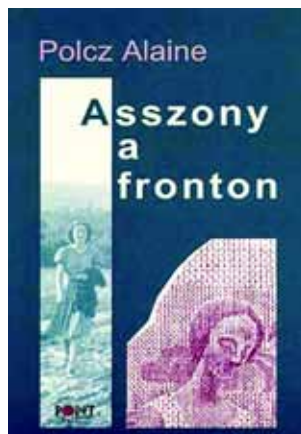
«Жінка та війна»

Ален Польц,
1991 рік

Іноді головний подвиг людини полягає не в тому, щоб кинути під ворожий танк, стискаючи гранату в руці, а пройти шлях, вистелений брудом та кров'ю, смертями та знущаннями, болем та злом, зберігши при цьому свою душу невинною та чистою.

Ален Польц у мемуарах «Жінка на війні» описує часи окупації Угорщини російськими військами в 1944-1945 роках. Бруд, голод, страх, насилля, жах війни — все це переживає головна героїня, намагаючись зберегти світло в душі та відмовляючись сприймати зло як повсякденну норму.

Жіноча війна — це не перемога над кимось, а бажання захистити тепло та світло від руйнівної тіні, яка час від часу падає на її життя. Це і є повсякденний героїзм — не зламатися, не тріснути, а якщо це сталося — склеїти себе шматочком за шматочком — і знову боротися під тиском зовнішніх обставин.

Альбом «Побачимось скоро» (в оригіналі «Увидимся скоро»)

«Світлана Сурганова та Оркестр»
2011 рік

Ідеальне музичне супроводження для початку весни.

«Сурганова стала іншою» — такий слоган з'явився у рок-гурту після цього альбому.

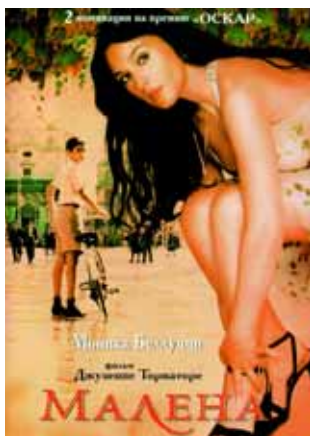
Можливо, причина полягає у тому, що ця музична збірка стала першою, повністю записаною та зведеною на європейській студії «H.O.M.E. Studios» у Гамбурзі (через яку пройшли такі імена:

«Rammstein», «Guano Apes», «Depeche Mode», «Eminem тощо»).

Дивовижна збірка мелодійних ліричних композицій нагадує вишуканий букет квітів, скомпонований талановитим флористом. Головний лейтмотив збірки — відродження з попелу, як це робить раз у раз вогненна легендарна пташка Фенікс. Втратити все, залишитися самотньою на попелищі минулого, пройти процес переосмислення та переродження, простити, відпустити — і народитися знову сильною особистістю, яка ні за чим не жалкує, яка готова летіти у майбутнє на своїх нових крилах надій... На таке здатна лише жінка.

• ДИВИМОСЯ

«Малена»

2000 рік

Жанр: військова драма, мелодрама

Режисер: Джузеппе Торнаторе

У головних ролях: Моніка Белуччі, Джузеппе Сультаро, Лучіано Федеріко

1940 рік, Сіцилія. Італія вступає у Другу світову війну. Жаркий клімат південної країни, гарячі воєнні події та спекотна краса головної героїні — Моніки Белуччі — все це, зображене крізь призму світогляду закоханого хлопця-підлітка, робить фільм вибухонебезпечним.

У кінострічці автори талановито вимальовують трагічну долю жінки, на життя якої набігла тінь війни та людської заздрості. Це глибокий та пильний погляд на те, наскільки жінка може бути беззахисною перед зовнішніми обставинами та сильною, щоб не зламатися під їх тиском.

Війна забирає у головної героїні — Малени — чоловіка. Новоспечена вдова намагається пережити своє горе, втриматися на мінливих хвилях життя. Але її краса та внутрішня чистота перетворюють жінку на вигнанницю, об'єкт брудних пліток, жертву натовпу.

Кінострічка досить неоднозначна, виплетена з яскравих образів, красномовних поглядів і жестів, надовго залишається в думках глядачів та змушує замислитися над... У тому й справа, що в кожній людині кінофільм торкається різних струн, граючи свою особисту мелодію, в своєму власному ритмі.

«Жанна Д'Арк»

1999 рік

Жанр: історична, військова драма

Режисер: Люк Бессон

У головних ролях: Міла Йововіч, Дастін Хофман, Фей Данауей, Джон Малковіч

Непересічна доля юної дівчини, яка відома кожному з уроків історії, стала джерелом натхнення для багатьох митців і знайшла своє втілення в живописі, літературі, драматургії та кінематографії. Цей фільм — власне трактування історії дівчини-воїни славнозвісним тандемом Люка Бессона та Міли Йовович. На жаль, кінострічка провалилася в прокаті та була зустрита шквалом критики та нарікань. Але її рейтинги все-таки непогані (IMDb — 6,3 з 10 балів), а для багатьох глядачів фільм «Жанна Д'Арк» став справжнім одкровенням.

Кінострічка вражає феноменальною реалістичністю батальних сцен та глибоким зануренням у похмуру атмосферу Середньовіччя. Крім того, в акторській грі Міли Йовович Орлеанська Діва знайшла нове цікаве втілення та трактування.

Обов'язково дивитись (передивитись), адже кінострічка торкається сакраментальних для кожного питань релігії, віри, жертвності та зради.

«А світанки тут тихі...»

1972 рік

Жанр: історична військова драма

Режисер: Станіслав Ростоцький

У ролях: Олена Драпеко, Катерина Маркова, Ольга Остроумова, Ірина Шевчук, Ірина Долганова, Андрій Мартинів

Ця кінострічка, знята за мотивами однойменної повісті Бориса Васильєва, була свого часу номінована на найпрестижнішу кінопремію «Оскар».

Анотація вкладається в одне речення: «У прифронтовій зоні група дівчат-зенітниць вимушена вступити в нерівний бій з десантниками ворога, виконуючи свій військовий обов'язок».

Звичайно, як можна вкласти у декілька речень цю трагічну історію про долі зовсім юних дівчат, свіжих, чарівних, невимовно красивих, у яких від щасливого та безтурботного життя залишилися лише мрії та надії, усе інше забрала війна. Жіночі образи кінострічки нагадують нам про те, що навіть у найгустішій темряві завжди залишається місце для світлої мрії та чистої надії.

**«Відстрілялась на відмінно!»
Сергій Попсуєвич, м. Київ**

А для цього потрібно:

- відібрати світлину, яка вам до вподоби, та надіслати її до редакції на електронну адресу Оргкомітету Конкурсу: viysko2012@ukr.net (без обробки у форматі JPEG-файл, розподільною здатністю 300 dpi);

- у графі «Тема» зазначити: фото на конкурс «СМІЄМОСЯ З ВІЙСЬКОМ»;

- в електронному листі вказати: свої прізвище, ім'я та по батькові; адресу проживання; контактний телефон; назву роботи; місце та час зйомки.

До участі у Конкурсі не допускаються світлини низької якості та які містять відверту або приховану рекламу.

Зверніть увагу, подання фоторобіт на Конкурс автоматично означає згоду автора з його правилами, а також надання дозволу на публікацію у журналі.

Терміни проведення Конкурсу: з лютого до жовтня 2013 року.

Оцінка робіт та визначення переможців відбудуться у листопаді 2013 року, а оприлюднення результатів – у журналі «Військо України» (№ 12, 2013 року).

Із нетерпінням чекаємо на ваші роботи та сподіваємось, що кумедні фотомити додадуть всім нам настрою та натхнення. Посміхніться!

Як, ви ще не посміхнулись?

Тоді «Військо України» йде до вас!

«СМІЄМОСЯ З ВІЙСЬКОМ»

Кожного дня людина сповна переживає підйоми і спади, радощі і проблеми. Таке вже наше життя. Складне і непередбачуване, воно ніби випробовує особистість на міцність. Рецепти від стресів у кожного свої. Здорове почуття гумору – найпоширеніший серед них. Здатність бачити смішне у драматичному – не лише допомагає гідно переносити усі випробовування військової служби, а й рятує від депресії. Адже не тільки наше здоров'я залежить від того, як часто ми сміємось, але і благополуччя, і самопочуття наших дітей.

Віктор Гюго казав: «Сміх – це сонце: воно проганяє зиму з людського лица».

Тож, незважаючи на всілякі труднощі та кризи, колектив журналу «Військо України» пропонує вам, шановні читачі, поставитися з гумором до примх буденності та посміятися із кумедних миттєвостей, які щодня ми зустрічаємо і на службі, і в особистому житті, миттєвостей, які встигла закарбувати на світлинах вправна рука фотографа.

Фотографія із мистецтва обраних перетворилася на масове захоплення. А там де захоплення, там і задоволення.

Ми продовжуємо фотоконкурс під назвою «СМІЄМОСЯ З ВІЙСЬКОМ» на сторінках часопису «Військо України» і щиро запрошуємо всіх, хто ще вагається, взяти в ньому участь.

**«Багато чобіт треба
стоптати, щоб таку грамоту
мати»**

Віктор Кошмал, м. Чернігів

**«Ось піду я на контракт,
затанцюємо ми в такт»
Фото Олександра Бірченка**

«Нумо, дзеркальце, скажи...»

**Світлана Корнієнко,
старший солдат служби
захисту інформації, 96 ЗРБр
Фото Олександра Бірченка**